

Muğla Kenti ve Muğla Büyükşehir Belediyesi Yönetimi

The City of Muğla and Muğla Municipality Management

Özet

6360 sayılı yasa, Türkiye'de yerel yönetimlerde yeni bir süreci başlatmıştır. Artık Muğla ve diğer 13 şehir, büyükşehir statüsüne geçmiştir. Artık diğer 13 büyükşehir belediye yönetimiyle birlikte Muğla, yeni bir uygulama içindedir.

Ayşe YILDIZ
ÖZSALMANLI*

Bu çalışmada genelde Muğla ve özelde Muğla Büyükşehir Belediyesi yönetimi üzerine bilgiler verilmiştir. Bu yasa ile eski 16 büyükşehir de yeni bir uygulamanın içine girmiştir. Sorunlar ve aksaklıklar olacaktır. Yasanın bazı maddelerinde değişiklikler olabilir. Yargı ve değerlendirme yapmak için henüz erkendir.

Bu çalışmada Muğla kentinin konumu, tanıtımı ve Muğla'nın tarihi, kültürel, doğal özellikleri, sosyo ekonomik yapısı incelenmiştir. 2014 yılı yerel seçim sonuçları ile 6360 sayılı yasanın Muğla Büyükşehir Belediyesi Yönetimini ilişkin maddeleri açıklanmıştır. Yeni süreçle ilgili sorunlar, beklentiler ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muğla Büyükşehir Belediyesi, 6360 Nolu Yasa, Yönetim

Abstract

Law No. 6360, it has launched a new process in the local government in Turkey. Now Mugla and the other 13 cities was transferred to metropolitan status. Now Mugla with the other 13 metropolitan municipalities management is in new application.

In this study, it is given information in general Muğla and in particular Mugla Municipality Management. It entered into a new application the former 16 metropolitan with this law. Problems and troubles will be. Some material may be changes in the law. It is too early to make judgments and evaluation.

In this study, they were investigated the location, presentation of the city of Muğla and Muğla's historic, cultural and natural characteristics, socio-economic structure. They are described with the results of the 2014 local elections and regarding agents of Law No. 6360 with Muğla Municipality Management. They are presented new process-related problems, expectations and evaluations.

Keywords: Muğla Metropolitan Municipality, Law No. 6360, Management

* Yrd. Doç. Dr.
Muğla Sıtkı
Koçman
Üniversitesi
İİBF Kamu
Yönetimi Bölümü

GİRİŞ

Topraklarının bir kısmı Akdeniz Bölgesi, bir kısmı Ege Bölgesinde olan Türkiye'nin güneybatısından bir kent. Kıyı ilçeleriyle, merkezi (Menteşe) arasında yaklaşık 670 m yükselti farkı olan şehir. Güneş ve yağmurun birlikte dans ettiği, Rize'den sonra Türkiye'de en çok yağmur yağan ormanlar şehri. Hem Akdeniz iklimi, hem Akdeniz dağ ikliminin görüldüğü yer. Yörük geleneğinin halen yaşatıldığı yaylalar şehri. Yabancı yerleşiklerin yeni yaşam alanı. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi: Devlet Üniversitesi. Muğla'ya hiç gelmemiş olanların, özel üniversite ve kampüsünü deniz kıyısında zannettiği şehir. Organik tarım/hayvancılık ürünlerinin satıldığı, köylü pazarlarına sahip kent. Kıyı uzunluğu en fazla olan kent. Tarihi, kültürel, bilim, çevre, sağlık, sosyal, ekonomik ve turizm özellikleri saymakla bitmeyen il...

Bu çalışma Muğla Büyükşehir Belediye yönetimi üzerine olmasına karşın, beklenenden farklıdır: Muğla Büyükşehir Belediyesi Yönetimine ilişkin görev ve yetkiler tek tek incelenmemiştir. Burada bir yandan okurlara genelde Muğla ve özelde Muğla Büyükşehir Belediyesi yönetimi tanıtılmış, bir yandan da Muğla Büyükşehir Belediyesi yöneticileri ve paydaşlarına ışık tutacak bazı bilgilere ve değerlendirmelere yer verilmeye çalışılmıştır.

Unutulmamalıdır ki Muğla ve diğer 13 şehir, büyükşehir statüsüne yeni geçmiştir. Değerlendirme için henüz çok erkendir. 6360 sayılı yasa, Türkiye'de yerel yönetimler adına yeni bir süreci getirmiştir. Yasa da çok yenidir. Bu yasa ile eski 16 büyükşehir de yeni bir uygulamanın içine girmiştir. Sorunlar ve aksaklıklar olacaktır ve hatta günün koşullarında bu yasanın bazı maddelerinde değişiklik gereği doğabilir.

Bu anlamda Muğla Büyükşehir Belediyesinin yerel yönetim yapılanması ve uygulamaları, diğer 13 büyükşehir belediye yönetimiyle birlikte adeta pilot uygulamalar olacaktır. Süreç yasal, yönetsel yenilikleri ve değişiklikleri gündeme getirebilir.

Çalışmanın birinci bölümünde Muğla kentinin konumu ve tanıtımı çok kısa, tarihçesi geniş olarak ele alınmıştır. Ardından Muğla'yı değerli kılan özellikleri birer başlık altında incelenmiştir. İkinci bölümde Muğla İli 2014 yılı yerel seçim sonuçları ile 6360 sayılı yasaya göre Muğla Büyükşehir Belediyesi yönetimini ilgilendirecek maddeler açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Muğla Büyükşehir Belediyesi web sitesi incelenmiş ve bilgi, yorum ve değerlendirmelerde bulunulmuştur. Dördüncü bölümde ise sorunlar, beklentiler ve Muğla Büyükşehir Belediyesi yönetimi ilişkisi kurulmak istenmiştir. Bölüm sonunda ise konumuzla ilgili değerlendirmeler yer almıştır.

1. KENTİN TANITIMI, TARİHÇESİ VE DEĞERLERİ

Burada önce Muğla'nın konumu ve ardından tarihi geçmişi ele alınmıştır. Muğla'nın en önemli özelliklerinden birisi birçok medeniyete sahne olması ve tarihi-kültürel-çevre değerlerinin hep ön planda bulunmasıdır.

1.1. MUĞLA: KONUMU ve TANITIMI

Muğla kenti, Türkiye'nin güneybatı ucunda yer alan, kuzeyinde Aydın, kuzeydoğusunda Denizli ve Burdur, doğusunda Antalya ile komşu, güneyinde Akdeniz ve batısında ise Ege Denizi ile çevrilidir. Toplam uzunluğu 1100 km'yi aşan kıyıları ile, ülkemizin en uzun sahil şeridine sahip ilidir. İki büyük göl, Bafa Gölü ve Köyceğiz Gölü vardır. Önemli akarsuları, Çine Çayı (Yatağan'dan geçerken Yatağan Çayı), Eşen Çayı (Seki Beldesinden geçerken Seki Çayı) ve Dalaman Çayı'dır. Büyükşehir belediyesi statüsüne geçmeden önce Muğla'da, Merkez ilçeye bağlı ve belediyesi bulunan 4 yerleşim merkezi (belde) bulunmaktaydı. Muğla

Merkez'in ayrıca ikisi aynı adı taşıyan (Yenice) 49 köyü vardı. Kentin iskelesi sayılabilecek olan Akyaka Beldesi, Ula İlçesine bağlı ve Muğla'ya 23 km. uzaklıktadır¹.

Şekil 1: Muğla ve İlçeleri²

Cam ve seramik sanayinin hammaddesi sodyum feldspat, krom, mermer ve linyit bölgede yoğun olarak bulunur. 2 ulusal ve uluslararası havalimanı, 9 deniz hudut kapısı, 24 yat limanı ile duble ve gelişmiş karayolu ağı ile Muğla'ya 4 mevsim ulaşılabilir. Muğla deniz, kum, güneş ekseninde yoğunlaşmış turizm potansiyeli yanında, son yıllarda kültür turizmi, doğa turizmi, agro turizm ve termal turizm gibi alternatif turizm olanaklarına da sahiptir. İlin kentleşme oranı %43.93, yıllık nüfus artış hızı %15.18, nüfus yoğunluğu 66, toplam nüfusun işgücüne katılım oranı %56.8, toplam nüfusun istihdam oranı %50.9 (2010), okuma yazma %95.14, yüksek okul/fakülte mezunu %11.6, okul öncesi okullaşma oranı %77.82, net göç hızı %5.79 dur. Aydın %2.77, Denizli %2.58. s.4 Muğla nüfusu 851.145. Denizli ve Aydın'a göre şehirleşme oranının en düşük olduğu il Muğla (%43.93). En kalabalık ilçesi Fethiye (195.419), Bodrum (136.317), Milas (128.006)'tır. Göç alacağı beklentisi vardır³. Göç aldığı kentlerin başında İstanbul gelmektedir.

Aşağıda kentin tarihi geçmişine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

1.2. MUĞLA'NIN TARİHÇESİ

Antik Karya Bölgesinin en eski yerleşimlerinden biri olan Muğla, başlangıçta Anadolu'nun yerli halkı Karyalılar, ardından kısmen Mısır, Asur ve İskit işgallerinin, zamanla da kıyılarda Helenistik kolonizasyon hareketinin egemenliğinde kalmıştır⁴. Önce Medler, daha sonra Persler, Muğla'yı almışlar ve bölgeyi bir satrap aracılığıyla yönetmişlerdir. Karya isminin bölgeye MÖ 3400 yıllarında gelen kavimlere önderlik etmiş 'Kar' isimli bir komutandan geldiğine ilişkin tezler vardır. Kuzeyde Söke, Aydın, Nazilli üzerinden başlayıp, güneyde Dalaman çayının denize döküldüğü yerde biten Karya bölgesi, kuzeyinde Lidyalılar, güneyinde Likyalılar ve Anadolu içlerinde de Frigyalılar'ın hüküm sürdüğü bölgelere komşu olmuştur. Knidos (Datça Yarımadası) ve Halikarnas (Bodrum) ile başlayan Helen kolonizasyonu ile zamanla Daldala (Dalaman), Stratonikeia (Yatağan Eskihisar), Nakrasa (Karakuyu), Akassos (Bozüyük) ve Fethiye çevresinde Telmessos, Xantos (Kınık), Patara (Minare) ve Tlos (Eşen) kentleri kurulmuştur. M.S.395'te Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılmasıyla da Karya, Bizans İmparatorluğu'nda kalmıştır. Muğla'da tarihi kalıntılar olarak 103 ören yeri vardır.

İslam hâkimiyetinden önceki medeniyetler tarafından Karya, İslam hâkimiyeti sonrasında da Menteşe ismini alan bölgenin merkezi konumundaki Muğla'nın, ismini nereden aldığı açık değildir. Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde Muğla ismi konusunda şunları yazmıştır:

¹ <http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html>(ET.6.5.2014)

² http://tr.wikipedia.org/wiki/Mu%C4%9Fla'n%C4%B1n_il%C3%A7eleri(ET.6.5.2014)

³ <http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf>, s.7 (ET.6.5.2014)

⁴ Bu bölüm, <http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html>'den derlenmiştir. (ET.6.5.2014)

“Sene (...) tarihinde büyük bir savaş olmuş ve Rum keferesinin elinden Menteşe Oğlu Darahikey Veziri Muğlı Bey fethetmiştir. Muğlı Bey Mahan memleketinde Hz. Muhammed (SAV)’i rüyasında görüp daha sonra ulemanın huzurunda İslamiyeti kabul etmiştir. Muğla Kalesi’ni fethettikten sonra ise bu şehrin ismi Muğla diye anılmaya başlanmıştır. Farsça’da Muğ kafir anlamına gelmektedir. Muğlı Bey Müslüman olduktan sonra birçok hizmetler yapmış ve birçok gazaya katılmıştır.” Evliya Çelebi, Muğla isminin kaynağını bu şekilde yazsa da, bu bilgiler doğrulanamamıştır. Büyük olasılıkla Muğla ismi, antik çağdaki ismi olan Moballa’nın bozulmasıyla ortaya çıkmıştır. Mobolla ismi daha sonraki Türk hâkimiyeti sırasında Mogola olsa da 307 (m. 1889) Aydın Vilayeti Salnamesinde ise Mobella olarak belirtilmektedir. Muğla’da ilk yerleşimlerin ne zaman başladığı hakkında önemli bir bilgi yoktur.

Fakat kentin eskiden İç Karya olarak adlandırılan bölgede yer aldığı bilinmektedir. Karya’nın M.Ö.2000’de Hititlerce de bilinen bir medeniyet olduğu göz önüne alınırsa, Muğla’da yerleşimin bu tarihlere kadar geriye gittiği söylenebilir. Bazı kaynaklarda da bu bölgeye ilk yerleşenlerin Hititler olduğu yazılıdır. Sırasıyla Frig, Lidya, Pers, Makedon, Bergama Krallığı ve Roma hâkimiyetini yaşayan kent, Menteşe Bey tarafından 1284’de alınmasıyla ilk defa Türk hâkimiyetine girmiştir. Yıldırım Beyazıt tarafından 1391’de Osmanlı hâkimiyetine giren Muğla’daki bu ilk Osmanlı hâkimiyeti geçici olmuş, 1402’de Timur’un hâkimiyetine geçmiş ve 1425’te II. Murat devrinde Osmanlı devletine bağlanmıştır. Menteşe Beyliğinde bölgenin yönetim merkezi Milas iken, Osmanlı devletinde yeni sancağın yönetim merkezi Muğla’dır.

I.Dünya Savaşı’ndan yenik çıkan Osmanlı imparatorluğu toprakları İtilaf Devletleri tarafından paylaşılınca, Muğla 11 Mayıs 1919’da İtalya tarafından işgal edilmiştir. Anadolu’nun işgali sırasında Muğla’da Kocahan Mitingi düzenlenmiş ve tüm Anadolu şehirleri gibi Muğla’nın da bu işgallere direneceği ilan edilmiştir. Kentte Vatan Müdafaa Cemiyeti, Serdengeçtiler Müfrezesi, Muğla Kuva-yi Milliyesi gibi direniş komiteleri kurulmuştur. 1920’de Ankara’da açılan 1. Dönem Meclisine 6 milletvekili gönderen kent, İtalyanların kentte fazla etkin olmamasından yararlanarak, Menderes boyunca başlayan Yunan işgaline karşı kurulan direniş faaliyetlerine katılmıştır. Ege’de 57.tümenden kalanlarla birleşen gönüllüler, Aydın çarpışmalarında düşmana ağır kayıplar verdirmiştir. Ege illeri arasında Muğla, işgal sırasında en fazla şehit veren ildir. İç durumun karışıklığı, Yunanlılar ve işgal ettiği yörelerde ekonomik egemenlik kurma düşüncesine dayanan İtalyan politikasını Muğla halkı, işgal süresince iyi değerlendirmiş, iki ateş arasında kalmaktan kurtulmuştur. Anadolu’daki durumun kötüye gittiğini anlayan İtalya, bizim II. İnönü Zaferinden sonra, ülkesindeki iç siyasal dalgalanmalarını öne sürerek 5 Temmuz 1921’de Muğla’dan ayrılmıştır. Ticari yönü ile bakılırsa, 1936-1939 yılları arasında Muğla Valiliği yapan Recai Güreli döneminde yeni yollar yapılana kadar, şehri dış dünyaya bağlayan tek unsur, İzmir-Aydın-Çine, Tavas-Denizli güzergahı iken, bu güzergahı kullanan kervan yolu Muğla’dan geçiyordu. Deve kervanları bugünkü Sekibaşı Sokağından kente girer ve bu yolu takip ederek merkeze varıp, Yağcılar Hanı ve Kocahan’da konaklardı. Kervanlar Saburhane semtinden şehri terk ederek, “Yılanlı Dağı Yolu” üzerinden Tavas’a ulaşır ve Denizli’ye geçerlerdi. Yağcılar Hanı, Balcıoğlu Hanı, Konakaltı Hanı ve şu anda ayakta olmayan Kocahan en hareketli mekânlardı.

Arasta’da çeşitli mesleklerin loncaları vardı. “Demirciler Arastası”, “Bakırcılar Arastası”. Arastanın kuzeyinde yer alan Tabakhane kentte önemli ticaret merkeziydi. Burada işlenen deriler, kervancıların ilgisini çekirdi. Kervancılar için el tezgâhlarında dokunan bezler, kereste ve kireç önemliydi. Bunlar karşılığında, Muğla’da yeterli oranda ekilmeyen buğday, tarım ürünleri ve kumaş alınırdı. Bu bölge 1980’lerden itibaren toplum yaşayışının çeşitli nedenlerle değişmesi, kent merkezinin güneye doğru kayması, eski ustaların yerini alacak yeni ustaların yetişmeyişi gibi nedenlerle eski önemini kaybetmişti. Fakat son yıllarda Muğla Belediyesinin başlattığı Restorasyon Projesi ile Arasta eski günlerine dönmektedir.⁵

⁵ [http://www.yenisehrim.com/sanaltur/mugla/muglabelediyesi/tr\(ET.6.5.2014\)](http://www.yenisehrim.com/sanaltur/mugla/muglabelediyesi/tr(ET.6.5.2014))

1.3. MUĞLA’NIN BAZI DEĞERLERİ

Bu başlık altında geleneksel Muğla evleri, tarım ve hayvancılık, iklimi, Özel Çevre Koruma Bölgeleri (ÖÇKB), ulaşım imkânları, madenleri ve enerji kaynakları ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi üzerine bilgiler verilmiş, görüşler belirtilmiştir.

1.3.1. GELENEKSEL MUĞLA EVLERİ

Muğla evleri; tasarımları, ahşap işçilikleri, tavan işlemleri ve şehrin sembolü haline gelmiş bacaları ile Türk geleneksel mimarisinde özgün bir modeldir⁶. Genelde iyi korunmuştur. Geleneksel mimariden doğrudan esinlenmiş yeni yapıların da, Muğla bölgesinde, halen diğer bölgelerimize kıyasla daha fazla inşa edildiği söylenebilir. Bunda kentin yüksek eğitim ve yerel şuur düzeyi ile yörenin turistik bir bölge olmasının etkileri vardır. Kent merkezinde Hisar Dağı eteklerine doğru yoğunlaşan eski Muğla evleri, Karabağlar Yaylası’ndaki Karabağlar Mahallesi ve Yılanlı Dağı yamacındaki Düğerek Mahallesi evleri önemlidir.

Resim 1: Muğla Evi⁷

Resim 2: Muğla Evi

‘Hayat’ olarak adlandırılan açık ön sofalar, kuzulu kapı denen avlu girişleri, ocaklar, bacalar, uzun ve geniş saçaklar, tavan süslemeleri, ahşap süslemeli verandalar, duvarlara gömülmüş dolap biçimli banyolar, Muğla evlerinin tipik özellikleridir. Büyük çoğunluğu avlulu ve iki katlıdır. Bazılarında hayat bölümü sonradan kapatılmıştır. Yakın devirde inşa edilen evlerde ise, 'hayat' doğrudan kapalı olarak yapılmaktadır. Genel özellikleri, bütün Türk evlerinde olduğu gibi, aile mahremiyetinin bir ürünü olarak içe dönük olmalarıdır. Zemin katlarında sokağa penceresi olan ev, yok denecek kadar azdır. Buna karşılık avluya

⁶ Bu bölüm aksi belirtilmedikçe; <http://www.muglakulturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> adresinden derlenmiştir.

⁷ <http://www.muglakulturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> (ET.6.5.2014)

bakan pencerelerin çokluğu dikkat çeker ve açık, yarı açık yaşam mekânları, geniş saçaklarla zenginleştirilir. Bu nedenle, ön cephe özelliği avlu tarafından ortaya çıktığından, manzara ve güneş hâkimiyetini de dengelemek üzere, evler parsellerin yukarı köşelerine ve kuzeye sağır, güneye açık olarak yerleşirler. Plan tipleri, 'hayat' ile bunun etrafında yer alan odaların buldukları konuma ve üst kata çıkan merdivenin yerine göre değişiklikler gösterir. Parsellerin biçimi ve komşu binaların konumu da planların oluşumunda etkilidir. Ancak, merdivenlerini, sofa içindeki yerlere göre ortadan ve yandan merdivenli tipler olarak sınıflayabiliriz.

Ortadan merdivenlerde, üst kata çıkış binayı simetrik olarak ikiye ayırdığı gibi, farklı şekillerde de bölebilir. Ancak her iki durumda da yaygın olan uygulama, merdivenin geriye doğru sokulan bir orta sofadan çıkması ve binanın arka duvarına yaslanmış olmasıdır. Merdiven ahşaptır. Altı depo olarak kullanılır. Her iki yanında simetri hâkimse, birer veya ikişer oda yer alır. 'Hayat'a odalara girişte 45 dereceli kırılmalar bulunur. 'Hayat' avlu cepheleri boyunca uzandığı gibi, sadece merdivenin açıldığı ve oda girişlerinin bulunduğu orta kısımda da yer alabilir. Ortadan çıkan merdivenin yapı kütesine simetrik olarak ayırmadığı durumlarda ise, 'hayat'ın bir tarafında odalar yer almakta, diğer tarafında ise yarı açık bir mekân bulunmaktadır. Sokaktan evlere kuzulu kapılardan girilir. Bu kapı geniş iki kanadı olan ve bunlardan girişe göre sağ taraftakinin içinden ikinci bir küçük kapı açılan, 2.30 m. yükseklikteki avlu duvarının yüksekliği ile orantılı, çoğunun üzerinde küçük iki tarafa meyilli, kiremit örtülü, ahşap çatısı bulunan kapılardır. Avlular, yılın yedi sekiz ayı boyunca yaşanan, evin kapalı mekânları ve 'hayat'larıyla kullanım bütünlüğü içinde olan, kayrak taşı ile kaplı, birçoğu havuzlu iç bahçeler şeklindedir. Duvarlara yakın yerlerde ağaçlar yer alır. Evin bir duvarına bitişik olarak veya yarım bir konumda tek katlı müştemilat bulunur. Müştemilat içinde evin asıl mutfağı, ocağı, kileri ve bazen de banyo yer alır. Ayrıca, temiz su havzaları da bu binanın içi veya dışındadır.

Muğla evlerini, temel olarak ikiye ayırmak mümkündür. **Türk Evleri:** Özellikle Hisar Dağı eteklerine doğru yayılmış olan bu evler, kentsel silueti kırmızı kiremit çatı, beyaz duvar ve üzerlerinden taşan yeşil ağaçlar üçlüsü ile oluşan armonisi içinde, geleneksel dokudur. **Rum Evleri:** Kentte Rum tüccarlarının yerleşmeye başlaması ile Rum aileler Konakaltı ve Saburhane mevkiilerine yerleşerek kendi kültürlerine göre biçimlenen taş evleri inşa etmiştir. Bu evleri Türk evlerinden ayıran özellikleri içe kapanmış olmaları, avlu yerine sokakla bütünleşen bir cephe ve kütle nizamı göstermeleri ve kesme taş yapı olmalarıdır. Eski şehrin ticaret ve zanaat merkezi Arasta mevkiinde, 1895'de Rum Filivari Usta'nın elinden çıkmış saat kulesi de Rum nüfusun Muğla'ya yadigarlarından. Kentte halen yaşları 100 ila 300 arasında değişen 400 yapı koruma altındadır ve kapsamlı bir restorasyon girişimi başlatılmıştır. En tanınmış yemeklerin başında Muğla'nın kendine özgü tarhanası gelir. Tarhana yazın yapılı ve pencere önlerine, dam ve avlulara serilip kurutulur. Zeytin ve kurutulmuş biber de Muğla'da artık bir kültürdür. Özellikle sofralık zeytin Karya döneminden beri önemini korur. Muğla Merkez'in kendine özgü yemekleri de vardır. Keşkek özellikle düğün yemeğidir.

Aşağıda kentin tarım ve hayvancılık potansiyeli incelenmiştir.

1.3.2. TARIM ve HAYVANCILIK

Tarıma elverişli toprakları, zengin su kaynakları ve bölgeye hâkim Akdeniz iklimi, Muğla'da her türlü bitkisel üretimin yapılmasına elverişlidir. Muğla yıllık ortalama 250 000 ton narenciye, 50 000 ton nar, 200 000 ton zeytin, 300 000 ton süt, 500 000 ton domates, 10 000 tondan fazla bal üretilebilir. Türkiye'de kültür balıkçılığı üretiminin %39'u Muğla'da yapılı ve üretimin büyük çoğunluğu ihraç edilir. Akdeniz ikliminin karakteristik bitkisi zeytin de Muğla'da geniş bir alanda üretilir. 2010 yılı üretim miktarı 200 000 tonu aşan zeytin ve üretilen zeytinyağı Muğla'da bu konuda büyük bir yatırım için uygundur. Böyle bir kapasite ulusal ve uluslararası düzeyde bir markaya sahip olabilir. Kent, gerek su kaynakları gerekse zengin tür çeşitliliği sayesinde su ürünleri yetiştiriciliği bakımından yüksek bir potansiyele sahiptir. Muğla'nın tarım ve hayvancılık sektörü toplam ihracatında su ürünlerinin payı yüksektir, çam balı ve balmumu üretiminde Türkiye'de liderdir.⁸

⁸ <http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf> (ET.6.5.2014)

1.3.3. İKLİMİ

Muğla ili Akdeniz iklimi etkisindedir. Muğla ilinin içinde bulunduğu Menteşe Yöresi'nde dağlar denize paraleldir. 800 m. yüksekliğe kadar olan alanlarda "Asıl Akdeniz İklimi" ve daha yüksek alanlarda "Akdeniz Dağ İklimi" hissedilir. Maksimum-minimum sıcaklık değerleri, nemlilik, yağış miktarı ve hakim rüzgar yönleri yerel coğrafi koşullara göre değişmektedir. Metrekareye 1000 mm'den fazla yağış alan Muğla, orman oranı bakımından Türkiye'nin en zengin olan illerinden bir tanesidir. Ne var ki yağışların büyük çoğunluğu kış mevsiminde düşer ve yaz kuraklığı belirgindir. Dağların denize paralel uzanmasının ve yükseltinin bu yörede Ege Bölgesi'nin genelinin aksine daha fazla olmasının diğer bir sonucu olarak ulaşım doğu-batı yönünde zorlaşır ve nüfus seyrekleşir.⁹

Aşağıda ise kentte, yaklaşık 25 yıldır özel çevre koruma bölgeleri olarak yönetilen yöreleri tanıtılmaktadır.

1.3.4. ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİ

Türkiye'de ilk ÖÇKB'leri Muğla'da oluşturulmuştur. İl genelinde geniş bir alanda 1989'lardan bugüne özel çevre koruma bölgeleri yönetimi bulunmaktadır (Yıldız, 1996). Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, il çevre müdürlükleriyle Muğla Büyükşehir Belediyesinin özellikle planlama konusunda görev ve yetki karmaşası yaşanmadan, eşgüdüm içinde çalışması çok önemlidir. Büyükşehir belediyesi yönetiminde, özel çevre koruma kurumu kararları üst ve ayrı bir öneme sahip olduğundan, ilçelerin bazıları burada ÖÇKB. özellikleriyle de anlatılmıştır.

ÖÇKB'nin İl Durum Raporunda misyonu, "*Dünya ve ülke ölçeğinde doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahip ancak kentleşme, turizm, tarım ve sanayi gibi kullanımların baskısı altındaki bölgelerde, bütünlük alan yönetimi yaklaşımıyla, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içerisinde, çok yönlü bakış açısıyla sektörler arası eşgüdümü sağlayarak, biyolojik çeşitliliğin korunması, doğal tarihi ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliğini koruyarak, insanlarımızın sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşamaları için hizmet vermektir.*" şeklinde belirtilmiştir¹⁰.

Bern Sözleşmesi olarak bilinen Akdeniz'de Yaban Hayatını ve Habitatlarını Korunması Sözleşmesiyle, nesli tehdit ve tehlike altında olan türlerin korunması taahhüt edilmiş ve bu türler ve habitatların korunması "Barselona Sözleşmesi ile koruma altına alınmıştır. Bu sözleşmede ek protokollerden birisi, Akdeniz'de Özel Koruma Alanları Kurulması Protokolü'dür. Bu sözleşmelerle 1989'da 383 sayılı KHK ile ÖÇKB Başkanlığı kurulmuştur. ÖÇKB'leri 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9.maddesi ve ülkemizin taraf olduğu "Akdeniz'de Özel Koruma Alanlarına İlişkin Protokole göre BK. tarafından ilan edilmiştir. Ülkemizde 12 adet ÖÇKB bulunmakta olup, Gökova, Köyceğiz-Dalyan, Fethiye-Göcek, Patara, Kaş-Kekova, Göksu Deltası, Belek, Foça, Datça-Bozburun, Pamukkale, Gölbaşı, Ihlara Vadisi, Tuz Gölü(2007), Uzungöl (2004) şeklinde isimleri belirtilebilir.

Bu kurum koruma kararları ve arazi kullanma kararlarının yer aldığı çevre düzeni planları, bilimsel araştırma yönetim planları ve izleme sonuçlarına göre 20 yıllık dönemdeki gelişmeleri değerlendirir ve yönlendirir. Bu amaçla 1/25 000 ölçekli çevre düzeni planı kararları doğrultusunda 1/5000 ölçekli uygulama imar planları hazırlanmış ve onaylanmıştır. Planların uygulanması yönetim örneğidir. 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre Belediye ve mücavir alan sınırları içinde Belediye, bu alanlar dışında Valiliklerin yetki ve sorumluluğundadır. Ancak ÖÇKB Kurum Başkanının, imar uygulamalarının onaylanan planlara uygun olup olmadığının tespit edilmesi halinde gerekli işlemlerin yapılması için ilgili mercilere bildirme ve görevin yerine getirilmemesi halinde de imar mevzuatına göre yasal işlem başlatmak gibi sorumluluğu bulunmaktadır.

Muğla ilinde ÖÇKB'ndeki nüfus dağılımı %19'dur. En büyüğü %10 ile Fethiye-Göcek'tir. Alan dağılımı %20.6 olup, en büyüğü %8.9 ile Datça-Bozburun'dur. Kurum Muğla'da araştırma izleme koruma faaliyetleri, planlama ve proje hizmetleri, atık yönetimi, su temin işleri ve hizmetleri, çevre tazmini gibi çalışmalarını sürdürmektedir. İşbirliği yapılan kuruluşlar ise yerel yönetimler, üniversiteler, STK'lar, Tarım

⁹ <http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html>(ET.6.5.2014)

¹⁰ Aksi belirtilmedikçe bu bölüm için bkz.; "Çevre ve Orman Bak. ÖÇKB Başkanlığı İl Durum Raporu", http://www2.ormansu.gov.tr/COB/Files/durum_rapor/ockkb/oc (ET.6.5.2014)

ve Hayvancılık Bak., Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Dünya Bankası, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile özel sektördür.

Dataça ÖÇKB: Dataça Yarımadasında tarihi, doğal, arkeolojik, kentsel vb. açılardan korunması gereken sit alanları yer almakta ve bölge Ege ve Akdeniz'i birleştiren bir konumda bulunmaktadır. Yat turizmi açısından önemlidir. Dataça Yarımadasının güney kısmında yer alan Gebekum kumul alanı, bitki örtüsü ile birlikte hassas bir alanı oluşturur. Bölgedeki diğer kumul alanlar da hassastır. Kızılcım bölgedeki zengin orman varlığında baskın tür olup, sandal ağacı korulukları sınırlı yayılış alanına sahiptir. Ayrıca Dataça hurması ve endemik sığla ağacı bulunmaktadır. Yüksek peyzaj değerine sahip olan yöre, arkeolojik ve kültürel değerleriyle de çok önemlidir.

Fethiye-Göcek ÖÇKB: Kıyı boyunca küçük koylar ve körfezler vardır. Bunun en özgün örneği Göcek Koyu'dur. Belceğiz Koyundaki Ölüdeniz Lagünü sakin bir görünümündedir. Turunç Pınarı, Kalemya Koyu, Samanlı ve Boncuklu Koyları önemlidir. Bölgedeki bitki örtüsü makiler ve yüksek yerlerde konifer ormanlarıdır. Taban suyu yüksek olan dere içleri ve deltalarda endemik tür olan günlük ağacı ormanları vardır. Akdeniz havzası içinde 5 türle temsil edilen deniz kaplumbağalarından 3 tür Caretta Caretta, Chelonia Mydas, Dermochelys Cariacea ülkemiz sularında tespit edilmiştir. Caretta Caretta ve Chelonia Mydasın üreme alanlarından bir tanesi de Fethiye kumsalıdır. 1988'de Barselona Sözleşmesi gereğince ÖÇKB ilan edilen bölge aynı zamanda sit alanıdır.

Gökova ÖÇKB: Flora ve faunasıyla ekolojik yönden öneme sahip bir bölgedir. Kızılcım, günlük ormanları büyük değere sahiptir. Karaçam, fıstık, sedir, ardıç, meşe, sandal, piren, akçakesme, defne, çitlembik, keçiboynuzu gibi ağaçlar ve ağaççıklar da vardır. Gökova kıyılarında özellikle azmaklarda su samuru bulunmaktadır. Boncuk Koyu, kum köpekbalığının Akdeniz'deki tek yumurtlama alanıdır.

Köyceğiz-Dalyan ÖÇKB: Bölge 461.46 km²'dir. 17 adet yerleşim yeri vardır. Bölgenin önemi, sucul ekosistem yapısına dayanmakta ve hidrobiyolojik açıdan bütün sucul habitat tiplerini içermektedir. Köyceğiz Gölünün Dalyan ağızıyla denize açıldığı alanın doğusunda yer alan İztuzu Kumsalı ve batısında yer alan Dalyan Kumsalı Caretta Carettaların Akdeniz'deki en önemli üreme alanlarındanıdır. Dalyan çevresi ve kanalları geniş sazlıklarla kaplıdır. Kanallarda nesli tehlikede olan yumuşak kabuklu Nil Kaplumbağası (Trionyx triunguis) yaşamaktadır. Zengin balık türlerinin yanında Mavi Yengeç (Callinectes sapidus) de bulunur. Köyceğiz-Dalyan sulak alan kompleksi kuş yaşam alanı olarak 18 kuş türünü barındırmaktadır.

Patara ÖÇKB (Muğla Bölümü): Bölge tarihi ve kültürel eserlere, eşsiz doğal zenginliğe sahiptir. Türkiye'nin Akdeniz kıyı sahillerinde deniz kaplumbağalarının 17 yumurtlama ve üreme sahasından biri olan Patara Kumsalı, birinci derecede önemli yumurtlama ve üreme alanı olarak koruma altındadır. Hareketli kum tepelerinin bir kısmında bulunan tuzcul bitkilerin korunması ve rüzgar erozyonunun önlenmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Bölgede Akdeniz'e özgü "garig" adı verilen makiler yaygındır. Kıyı bölgelerinde alçaklarda defne, akçakesme ile incir ve kokuca ağaçları vardır. Kekik, nane, lavanta gibi tıbbi ve aromatik bitkiler ile çok sayıda soğanlı bitkilerce zengindir. Gerek arkeolojik değerleri gerekse doğal özellikleriyle bölge antik çağlardan günümüze kadar önemini korumuştur.

1.3.5. ULAŞIM İMKANLARI

İlin önemli limanları, Bodrum, Marmaris, Fethiye ve Güllük'tedir. Ayrıca Bodrum-Milas ve Dalaman Havaalanları bulunmaktadır¹¹. Muğla'da 2.1 km uzunluğunda kent içi bisiklet yolu bulunmaktadır. Bin kişi başına düşen özel otomobil sayısı Aydın, Denizli ve Muğla'da Türkiye ortalamasının üzerindedir ve gelecekte artış göstereceği tahmin edilmektedir. Toplu taşıma kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla Aydın, Denizli ve Muğla'da seyahat süresi, gecikme, ortalama hız, trafik sıkışıklığı gibi kriterler göz önüne alınarak, mevcut güzergâhların performanslarının belirlenmesi ve buna göre yeni düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Mevcut araç parkının çevreye duyarlı hale getirilmesi, ulaşımda verimliliği ve konforu artıracaktır (GEKA, 2013).

¹¹ <http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> (ET.6.5.2014)

1.3.6. MADENLERİ ve ENERJİ KAYNAKLARI

İlde Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy Termik Santralleri işletilmektedir. Yatağan linyit rezervleri ve Fethiye krom yatakları açısından çok zengindir. Önemli bir mermercilik merkezidir. Bu enerji ve madencilik üretim tesisleri dışında, sanayiye dönük büyük girişimler bulunmamaktadır. Ekonomisi turizm ve tarıma dayalıdır. Ayrıca Dalaman ilçesinde Mopak (Seka) Kağıt Fabrikası bulunmaktadır¹².

Muğla yıllık 3043 saat güneşlenme süresi, 1621 kW/m² küresel radyasyon değeriyle, **güneş enerjisi santrali** yatırımcıları için önemli bir potansiyele sahiptir. Belirlenen 20 mW'lık kapasite, 7 trafo merkezi, küçük çaplı güneş enerjisinden elektrik elde etmeye yönelik pilot uygulamaların başarılı olması ve belirlenen trafo merkezlerinin 10-15 km çapında uygun arazilerin bulunması Muğla'yı yatırımcılar için cazip kılmaktadır. Ayrıca rüzgar enerjisinde Muğla'nın 50 m de 300-600 W/m² rüzgardaki güç kapasitesi 5170.82 MW'tır. Rüzgar enerjisi santralleri için uygun görülen toplam alan ise 1034.14 km²'dir. Türkiye'nin en büyük rüzgâr enerjisi santrallerinden biri olan DARES de buradadır¹³.

Bu bağlamda kent yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş ve rüzgâr enerjisi açısından çok önemli bir bölgededir. Kentte halen aktif olan yenilenemez enerji kaynakları işletmeciliği yerine, yakın gelecekte güneş ve rüzgar enerjisi işletmeciliğine geçilmesi, flora, fauna ve endemik bitkiler/hayvanlar başta olmak üzere, doğal ortamlarının korunması açısından da önemlidir. Bu konuda Büyükşehir belediyesi yönetiminin son teknolojik gelişmeleri takip etmek; güneş ve rüzgar enerjisine sıcak bakmak şeklinde duyarlılık içinde oldukları bilinmektedir.

1.3.7. MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

Muğla'da 1975'te Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisine bağlı olarak Muğla İşletmecilik Yüksekokulu kurulmuştur. Bu okul 1982 yılında DEÜ'ne bağlanmıştır. 1989'da Muğla Meslek Yüksekokulu kurulmuştur. Muğla Üniversitesi ise 3.7.1992'de 3837 sayılı kanun ile kurulmuş, 10.11.1992 de kurucu rektörün atanması ile tüzel kişiliğine kavuşmuştur (Muğla Üni., 2011). 2013 yılında çok istenildiği gibi **Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi** ismini almıştır.

1999 sonrasında, iş adamı Sıtkı Davut Koçman'ın, Üniversiteyi kelimenin tam anlamıyla kanatlarının altına almasını takiben göz kamaştırıcı bir hızla gelişmiştir. Yakın geçmişte vefat eden Sıtkı Davut Koçman ve kurucu rektör Ethem Ruhi Fiğlalı'nın (1992-2002) yönetiminde, evvelce 30.000 nüfuslu küçük ve hareketsiz bir il merkezinden ibaret olan şehir, 20.000'i aşkın öğrencinin oluşturduğu yeni bir topluluğun yerleşmesiyle hareketlenmiştir. Muğla Üniversitesi her yıl açılan yeni fakülteleri ile daha da büyük bir öğrenci kitlesine hitap edebilir hale gelmiştir ve bu da Muğla'nın Muğla Ovası boyunca yayılmasını ve büyümesini sağlamıştır. Muğla ili çok büyük olmadığından öğrenciler kiralar ve ev bulma konularında sorun yaşamıştır. Muğla kültürel faaliyet açısından zengin ve öğrencilerin faaliyetleriyle zenginleşen bir şehirdir. Muğla Üniversitesi, Belgesel Sinemacılar Birliğinin sözlü tarih çalışmaları, Muğla Sanatseverler Derneği, Duvar Sahnesi Sanat Topluluğu ve Muğla Üniversitesi Tiyatro Topluluğu gibi birçok grup ve topluluklar şehirdeki kültür potansiyelini arttırmaktadır¹⁴.

Kısa süre öncesine kadar Kötekli bir köy (sonra mahalle) iken, son yıllarda adeta bir öğrenci şehri niteliğine ulaşmıştır. Kötekli'de gençlerin çağdaş koşullarda barınma ve sosyo-kültürel ihtiyaçları büyük oranda karşılanmıştır. Ayrıca Kötekli ve çevresinde devlet/özel yurtları ile alışveriş merkezleri, bankalar, otobüs firmaları, kafeler, residorm ve apartlar vb. de artmıştır. Üniversite kente hareketlilik getirmiştir. Kentin tanıtımında önemlidir. Merkez ve ilçelerdeki fakülte/yüksekokullar, çevresindeki esnaf ve küçük ve orta ölçekli sanayiciler açısından önemli bir ekonomik katma değer oluşturmaktadır. Kentleşmenin artması ve konut sektörünün önem kazanmasında özellikle üniversite personeli ve öğrenciler hızlandıran faktördür.

¹² <http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> (ET.6.5.2014)

¹³ <http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf> (ET.6.5.2014)

¹⁴ "Menteşe, Muğla", tr.wikipedia.org/wiki/Menteşe,_Muğla, (ET.6.5.2014)

2. 2014 YEREL SEÇİM SONUÇLARI VE 6360 SAYILI YASAYA GÖRE MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YÖNETİMİ

İkinci bölüm 2 başlık altında hazırlanmıştır. Önce Muğla kentinde 2014 yerel seçim sonuçlarına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

2.1. MUĞLA'DA 2014 YEREL SEÇİM SONUÇLARI

1982 Anayasasının 127.maddesine göre mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş, esasları kanunla belirtilen ve karar organları, yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişilikleridir. Mahalli idarelerin karar organları beş yılda bir seçimle belirlenir. Mahalli idarelerin organlarını oluşturan il genel meclisi üyeleri, belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri, köy ve mahalle muhtarları ile ihtiyar meclisi ve heyeti üyeleri beş yılda bir 1984 tarihli 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanuna göre seçilir (Mutluer ve Öner, 2009: 101-102).

2004 ve 2005 yıllarında yeni belediye, büyükşehir belediyeleri, il özel idareleri ve mahalli idare birlikleri kanunları yürürlüğe girmiştir. Köy Kanunu ise tasarı olarak geçmişte üzerinde çalışılmışsa da reforme edilememiştir. 2012 yılı sonunda ise büyükşehir belediye yönetimleri konusunda yeni bir kanuni düzenleme gerçekleştirilmiştir. Muğla ili, bu süreçte yerel yönetimler açısından büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşturulmuştur.

2009 yılı Muğla İli yerel seçim sonuçlarına göre, CHP %46, MHP %24.23, Ak Parti %20.35, DP %4.92, DSP %2.5, DTP %1.02, SP %60.49, TKP %0.34, BTP %0.14 oranında oy almış olduğu görülmektedir¹⁵.

2014 yılı yerel seçimler sonucuna göre Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığı için, CHP %49.12, Ak Parti %29, MHP %18, HDP %1.6, DYP %0.9, BDP %0.5, SP %0.4, MP %0.2, BTP %0.1 oy almıştır. 272.646 geçerli oy bulunmaktadır. Bodrum'da CHP'den Mehmet Kocadon %51, Dalaman'da CHP'den Muhammet Şaşmaz %33, Datça'da CHP'den Şener Tokcan %46, Fethiye'de DP'den Behçet Saatçi %33, Kavaklıdere'de Ak Parti'den Mehmet Demir %51, Köyceğiz'de Ak Partiden Kamil Ceylan %46.07, Marmaris'te CHP'den Muhammet Ali Acar %50, Menteşe'de CHP'den Bahattin Gümüş %47, Milas'ta CHP'den Muhammet Tokat %50, Ortaca'da CHP'den Hasan Karaçelik %48, Seydi Kemer'de Ak Parti'den Yakup Otgöz %40, Ula'da CHP'den Ümit Karaaslan %43, Yatağan'da ise CHP'den Hasan Haşmet Işık %34'lük oy oranlarıyla yeni dönemde belediye başkanlıklarını kazanmışlardır¹⁶.

Muğla Büyükşehir belediyesi ve merkez belediyeler gibi kıyı belediyelerinin çoğunda CHP yerel yönetimlerde ağırlıktadır. Muğla Belediye Başkanı olarak üç dönem üst üste görev yapmış olan CHP'nden Dr. Osman Gürün, halk arasında belediyeciliği ile sevilen, kişiliği ve liderlik özellikleriyle iyi bilinen ve tanınan ve belediyecilik alanında deneyimli bir yerel siyaset adamıdır. Muğla merkezde Dr. Osman Gürün, son yerel seçimlerle tüm Muğla ili sınırlarının kapsadığı Muğla Büyükşehir Belediye Başkanlığını kazanmış ve adeta bir ilçeden bir kenti idareye taltif etmiştir.

2.2. 6360 SAYILI KANUN AÇISINDAN MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YÖNETİMİ

Aşağıdaki bölümde bazı araştırmacıların çalışmalarından faydalanılmış ve 6360 sayılı yasada Muğla büyükşehir belediyesi ile ilgili olarak yer alan ilke ve düzenlemelerden bilgiler verilmiştir. Bundan sonraki süreç, yerel seçimleri kazanan yönetimlerin, Muğla ve diğer büyükşehirlerde, 6360 sayılı yasanın getirdiği değişiklikleri, yeni yapılanmaları ve uygulamaları görmek şeklinde beklenecektir.

Ruşen Keleş'e göre; İçişleri Bakanlığınca hazırlanan "Büyükşehir Belediyesi Yasası ile Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılmasına Dair Yasa Tasarısı ile TR32 Bölgesi Aydın, Denizli ve Muğla Belediyeleri, Büyükşehir Belediyesine dönüştürülmüştür. 6360 sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasası'nın genel gerekçesine göre Büyükşehir belediyesi sınırlarında bulunan yerel yönetimler, küçük ölçekli planlar yapabilseler de bu planların geniş bir çerçeve içinde bütüncül olarak tüm büyükşehir bölgesini kapsayan ve

¹⁵ <http://secim.haber7.com/2014/mugla>, (ET.6.5.2014)

¹⁶ <http://secimsonuclari2014.mynet.com/mugla-i48>;

<http://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye.php?belediyeid=127546>(ET.6.5.2014)

makro politikaları belirleyen bir çerçeve içinde ele alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Belli bir coğrafi alanda birçok yerel yönetimin etkin olması halinde, planlama ve koordinasyonun sağlanamayışı ve ölçek ekonomisinden yeterince yararlanılamaması sebebiyle, kaynak israfına yol açmaktadır. Bu bağlamda kaynakların etkin ve yerinde kullanımı, kamu sunumunda koordinasyonun sağlanması, uygun büyüklükte hizmet üretecek güçlü yerel yönetim ihtiyacı sebebiyle büyükşehir belediyesi modeli gerekli görülmüştür. Anakentlerle ilgili yeni yasa 30 il özel yönetiminin 18.082 köyün ve 1592 belde belediyesinin tüzel kişiliklerine son vermiştir. Oysa çağdaş yerel demokrasi ilkelerine göre yerel yönetimler ve yerel halk, kendilerini ilgilendiren böylesine önemli konularda görüşleri alınması zorunlu taraflardır. Bu tür zorunluluklar Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartında uyulması gerekli kurallardır (Keleş, 2014: 59, 98-99).

H.Çelikyay'ın Perspektif'teki yazısında, kent yönetimi açısından bakıldığında 6360 sayılı yasanın sunları getirdiğini belirtmektedir (Çelikyay, 2014: 1-7).

"...13 ilde yeni büyükşehir belediyesi kurulmuştur. Daha sonra Ordu ili eklenmiştir. Bütün büyükşehir belediye sınırları, il sınırı olmuştur. Bu 30 ildeki il özel idareleri kaldırılmıştır. Yeni ilçeler kurulmuştur. Büyükşehirlerdeki bütün ilçe belediyelerinin sınırları mülki sınır olmuştur. Bu illerdeki bütün belde belediyeleri kaldırılmış ve bunlar bir belediyenin mahallesine dönüştürülmüştür. Bu illerdeki bütün köy yönetimleri kaldırılmış ve bunlar mahalle yapılmıştır. Büyükşehir belediyeleri dışındaki illerde nüfusu 2000'den az olan belde belediyeleri köye dönüştürülmüştür. Mülki idareye bağlı olarak 30 ilde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur. Yasaya göre 2005 yılında yapılan ölçek düzenlemesinin, il sınırına kadar genişletildiği görülmektedir.

Genişlemenin kent yönetimine getireceği avantajlar, hizmet sunum kapasitesinin büyümesi, birim başına hizmet maliyetlerini azalması, kaynakların etkin kullanımı, insan kaynakları kapasitesinin artması, bütüncül imar planlarının yapılabilmesi, birden fazla ilçeyi kapsayacak daha büyük ölçekli projelerin hayata geçirilmesi, koordinasyon gerektiren hizmetlerin sunulmasının kolaylaşması olarak ifade edilmektedir. 2014 yerel seçimleri sonrasında bakıldığında büyükşehirlerin, Türkiye yüzölçümünün yaklaşık %51.2 ve nüfusunun %74.6'sını oluşturduğu görülmektedir. Büyükşehir yönetimi daha önce olduğu gibi sadece büyükşehir sınırından değil; tüm il genelinden gelen oylarla belirlenmiştir.

Yasanın getirdiği yeni sistem, siyasi partiler tarafından da değerlendirilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi yönetim zorlukları, yurttışa getireceği ek yükler, yükselteceği demokrasi açığı ve idari yapı açısından doğuracağı sakıncalar gibi nedenlerle yasayı uygun bulmadığını belirtmiştir. Milliyetçi Hareket Partisi, federasyon ve bölgesel yönetim iddiaları çerçevesinde değerlendirmelerine Parti Bülteninde yer vermiştir. Bu benzeri iddialar Ak Parti bülteninde yanıtlanmıştır. Yeni yasal düzenlemeyle söz konusu olanın yalnızca büyükşehir hizmetlerinin olduğu, hizmet bütünlüğünün ve ülke geneline ayırım yapmadan hizmet etmenin gerekliliğinin esas olarak benimsendiği ifade edilmiştir. Ülkenin belirli bölgelerinde güvenlik ve denetim mekanizmalarının hiçbir endişeye yol açmayacak şekilde yerli yerinde olmasının yanı sıra, yasanın yönetim ve denetim boşluğu getirmeyeceği belirtilmiştir."

Muğla Belediye Başkanı iken **Dr. Osman Gürün**, kendisiyle yapılan bir Röportajda¹⁷,

"...Büyükşehir Yasası, Muğla için yararlı olacak bir yasa....Yasa hazırlanırken müzakere dönemi çok kapalı bir ortamda oldu. Dolayısıyla sivil toplum kuruluşlarının ve belediyelerin katkısı alınmadı. İçerisine sokulan beldelerin tümünün kapatılması, belde ve köylerin mahalle haline getirilmelerinde de önemli problemler var. Özellikle vergi, su ve arazi vergilendirme konularında önemli sıkıntılar yaşanacak. Bizim görüşümüze göre köylerin statülerinin devam etmesi, beldelerin de hepsinin aynı potaya konarak bütün beldelerin kapatılması gibi bir durumun olmaması gerekiyordu."

"Kişi başına düşen pay dağılımında Muğla belediyesi, 29 şehir içinde 9.sırada. Muğla büyükşehir olduktan sonra İller Bankası hissemiz kişi başına 226 TL'dan 370 TL'ya çıkmıştır. ... Ancak kanalizasyon ve su işletmelerinin borçları da büyükşehir belediyelerine devredilecek. Bu miktarlar bizim borç oranımızı çok yükseltecek."

¹⁷ Muğla Belediye Başkanı Dr. Osman GÜRÜN'le yapılan bir Röportaj, İLLER ve BELEDİYELER DERGİSİ Ekim-Kasım 2012 / Sayı 774 775, s.17-18, www.tbb.gov.tr/download.php?dosya=storage/...yeni-buyuksehirlere.. (ET.6.5.2014)

“Özel idarelerinin bu yasa kapsamında kapatıldığına dikkat çekmek isterim. Direkt olarak bağlı oldukları ilçe belediye başkanlıkları, belde ve köylere hizmet edecekler. Coğrafi, ulaşım ve iletişim açısından bir takım sıkıntılar yaşanabilir. Büyükşehirle birlikte il genelinde yerel yönetimlerin koordinasyonunun sağlanması, plan bütünlüğünün sağlanması, imar disiplininin tek meclisten yürütülmesi avantaj. Büyükşehir olduğumuzda gelirlerimizde artış oluyor. O ilde elde edilen vergi gelirlerinin %6’lık kısmı büyükşehirlere aktarılıyor. Koordinasyonun kurulması, stratejik planın il genelinde yapılması, ulaşımı, yolu, tarımı, ekonomisiyle bir koordinasyon sağlanması açısından büyükşehir önemli.”

“...Bana göre ilçe başkanları, tabii üye olmalı. Büyükşehir başkanı ise kendi oluşturduğu meclis üyeleri ile gelmeli.”

“Her büyükşehir aynı değil. İlimiz 1124 km’lik kıyı sahil bandı olan özel bir yer. Kırsal ve kırsal arasında farklar var. Her ilçenin nüfusu aşağı yukarı birbirine uygun, bir merkezde toplanmış nüfus yok. 12 ilçeye nüfus dağılmış durumda. Bu yasa daha çok müzakere edilmeliydi. Yerel yönetimlerle ilgili yeniden tüm yerel yönetimleri ilgilendiren, yerelleşme ve yerel demokrasinin gelişmesi adına hareket edilmesi gerektiğini düşünüyorum. 29 tane büyükşehir var ama 52 tane de normal şehir var. Onların kabahati ne? ...Büyükşehir yasasından memnunuz ama çok daha iyi ve düzgün olabilirdi. Merkezi hükümetin yetki ve kaynaklarını daha fazla yerele aktarması lazım. Bana göre 4-5 sene sonra biz tekrar Belediyeler Yasasını irdeleyip, daha fazla yerelleşme, yerele yetki ve kaynak aktarma konusunda yeniden bir düzenlemeye gideceğiz....” demiştir.

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri **Hayretin Güngör** “Yeni Büyükşehir Yönetimi ve Geçiş Nedenleri” isimli çalışmasında¹⁸ ise,

“**Yeni büyükşehir belediye yönetimine geçiş nedenlerini;** ölçek sorunu ve kademeli yerel yönetim, plan ve hizmet bütünlüğünün sağlanması, şehirlerin rekabet gücünün artırılması, yeterli ve uzman personel istihdamı, yerel hizmetlerin standardının ve kalitesinin yükseltilmesi, yerinden yönetim (subsadiarite) ilkesi, yerel demokrasinin geliştirilmesi, mevcut uygulama örnekleri, yerel yönetimlerin birbirine geçmiş görevlerinin sadeleştirilmesi, hükümet programı” başlıkları altında sıralamıştır.

“**6360 sayılı Büyükşehirler Yasasının Getirdikleri**” başlığı altında ise; “**Yeni büyükşehirlerin kurulması ve büyükşehir sınırlarının genişletilmesi:** Bu düzenleme sonucu İstanbul ve Kocaeli büyükşehir belediyeleri ile diğer büyükşehir belediyeleri arasındaki ikili yapı kaldırılmıştır. Yasanın geçici 2.maddesinde öngörülen katılma ve birleşme yoluyla nüfusunu 2000’in üzerine çıkararak 33 belde belediyesinin tüzel kişiliklerinin korunmasıyla birlikte toplam belediye sayısının 1427 olması beklenmektedir.

-**İl özel idaresinin kaldırılması:** İl özel idarelerinin yerel nitelikteki görevleri, büyükşehir belediyesi yönetimine geçmiştir. Bu düzenleme sonucu ülkemizdeki 81 olan il özel idare sayısı 52’ye (sonradan 51 oldu) düşmektedir.

-**Büyükşehirlerde belde belediyeleri ve köylerin mahalleye dönüştürülmesi:** Yasanın 1.maddesiyle büyükşehir sınırları içerisinde kalan belde belediyeleri ile orman köyleri dahil köylerin tüzel kişilikleri kaldırılarak, aynı belde ve köy ismiyle bağlı oldukları ilçe belediyesine mahalle olarak bağlanmıştır. Mahalle kurulmasında en az 500 nüfus şartı getirilmiştir.

-**Yeni ilçe ve belediyelerin kurulması:** Büyükşehir belediyesi statüsüne dönüştürülen 13 ilde (Malatya hariç), en az 1, Zonguldak ilinde de 2 olmak üzere toplam 26 yeni ilçe ve aynı adla belediye kurulmuştur.

-**Nüfusu 2000’den az olan belediyelerin tüzel kişiliğinin kaldırılması:** Yasanın geçici 2.maddesiyle diğer 52 ilde 2011 yılı adrese dayalı nüfus sayım sonuçlarına göre nüfusu 2000’den aşağı olan 559 belediyenin tüzel kişilikleri kaldırılarak, bu belediyeler köye dönüştürülmüştür. Ancak yasanın 2.maddesinde öngörülen katılma ve birleşme yoluyla nüfusunu 2000 ‘in üzerine çıkararak belediyelerin tüzel kişilikleri korunmuştur. Bu sayı yaklaşık 30-35’tir. Yerel yönetimleri ve yerel demokrasisi güçlü olan İsveç’te en az belediye nüfusunun 5000 olduğu kabul edilerek 2498 olan belediye sayısı kademeli olarak 289’ a düşürülmüştür.

-**Genel bütçeden alınan payların yeniden düzenlenmesi:** Büyükşehir belediyeleri arasındaki genel bütçeden alınan pay dağıtım sorununu bir tarafa bırakırsak, sınırı genişleyen büyükşehirler ile yeni büyükşehir olan illerde il özel idaresi ve belediye payları toplamının üzerinde genel bütçeden pay aktarılmış

¹⁸ Hayretin GÜNGÖR, “Yeni Büyükşehir Yönetimi ve Geçiş Nedenleri” (Uzman Gözüyle), İLLER ve BELEDİYELER DERGİSİ Ekim-Kasım 2012 / Sayı 774 775, s.19-31, www.tbb.gov.tr/download.php?dosya=storage/...yeni-buyuksehirlere..., (ET.6.5.2014)

olacaktır. Bu illerde il özel idaresi, belde belediyeleri ve köylerin kaldırıldığı, büyükşehir belediye hizmet alanı içerisine alındığı düşünüldüğünde genel giderler ve yönetim maliyeti de azalmış olacaktır. Bu yasa ile genel bütçeden büyükşehir ilçe belediyelerini aldığı pay %4.5 e çıkarılmakta, diğer belediye payları %1.5'e ve il özel idaresi payı ise %0.5'e düşürülmektedir. Büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan %4.5'lik payın, %30'u büyükşehir belediyelerine ve %10'u ise su ve kanalizasyon idarelerine nüfuslarına göre dağıtılmaktadır. Mevcut durumda büyükşehir ilçe belediye paylarının tamamı nüfus kriterine göre dağıtılmakta iken, yeni düzenleme ile %10luk kısmı ilçelerin yüzölçümüne göre dağıtılacaktır.

-Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı: Görevleri kamu kurum ve kuruluşlarını yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve koordinasyonu, acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi, ilin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yağacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesini gerçekleştirmektedir. Ayrıca bakanlıklar ve diğer merkezi idare kuruluşları, kaynağını aktarmak şartıyla illerde yapacakları her türlü yatırım, yapım, bakım, onarım, yardım işlerini bu başkanlık aracılığıyla yapabileceklerdir. Bu başkanlığın, belediyelerin idari ve mali özerkliğine müdahale edebilecek yetkilere sahip olması, müdahalenin sınırlarının çok açık olması ve böyle bi durumda ise 5393 sayılı Belediye Kanununun 57.maddesinin uygulama kabiliyetinin bulunup bulunmadığı tartışma konusu olmuştur.

-Kırsal Alanların Korunması: Mevzuatla orman köyleri ve orman köylüsüne tanınan hak, sorumluluk ve imtiyazlar orman köyü iken mahalleye dönüşen yerler için devam eder. Bir belediyeye katılarak mahalleye dönüşen köy, köy bağıslı ve belediyelerce kullanılan mera, yaylak, kışlak gibi yerlerden bu mahalle sakinleri varsa diğer hak sahipleri 1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu hükümleri çerçevesinde yararlanmaya devam eder. Köyden mahalleye dönüşen yerlerden beş yıl süreyle emlak vergisi ve 2464 sayılı kanuna göre alınması gereken vergi, harç ve katım payları alınmaz. Köyden mahalleye dönüşen yerlerden içme ve ulanma suları için alınacak ücret 5 yıl süreyle en düşük tarifinin %25'ini geçmeyecek şekilde belirlenir. Bu yasa ile tüzel kişiliği kaldırılan köylerde görev yapan geçici ve gönüllü köy korucuları halen görev yaptıkları yerlerde görev yapmaya devam ederler. İlçe belediyeleri ve ilçe belediyelerinin talep etmeleri halinde büyükşehir belediyeleri bu kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yürürlükteki imar mevzuatı doğrultusunda yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun ücretsiz tip mimari projeler yapar yada yaptırır. Büyükşehir ve ilçe belediyelerine gerekirse tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilme görevi verilmiştir. İstanbul ve Kocaeli hariç büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri ve bağlı idareler yatırım bütçelerinin en az %10'unu 10 yıl süre ile 6360 sayılı yasa kapsamında belediye sınırlarına dahil olan yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için ayrılması ve kullanılmasa zorunluluğu getirilmiştir.

-Yeni büyükşehir yönetiminin Anayasaya uygunluğu

-İl özel idaresi ve köylerin kaldırılması: Büyükşehir belediyelerinin sınırlarının il sınırı olarak genişlemesi sonucu il özel idarelerin fonksiyonlarının kalmaması ve aynı sınırlar içerisinde yaşayan seçmenler tarafından seçilecek iki yerel meclisin oluşması nedeniyle de il özel idarelerinin tüzel kişiliğinin korunmasına da gerek kalmamaktadır. Dolayısıyla büyükşehir olan illerde il özel idaresi ve köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılması konusundaki Anayasa'ya aykırılık iddiası yerinde bir iddia değildir.

- Büyükşehir Sınırlarının İl Sınırı Olarak Genişletilmesi

-Belediyelerin Birleştirilmesi: 6360 sayılı Yasa ile sınırları il sınırı genişleyen ve yeni kurulan büyükşehirlerde belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı oldukları ilçe belediyeleri ile birleştirilmektedir.

-Yeni Büyükşehirlerin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına Uygunluğu" nu belirtmiştir.

İstanbul Eyüp Belediyesince hazırlanmış olan "6360 Sayılı 13 İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve KHK'lerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" isimli ppt sunumda ise aşağıdaki yasal hükümler aktarılmıştır.¹⁹

¹⁹TC. İçişleri Bak. Mahalli İdareler Genel Müd., 6360 Sayılı On üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun , (ppt) sunumundan derlenmiştir. www.eyup.bel.tr/Files/teftis_kurulu_mudurlugu/slaytlar/6360_kanun.ppt (E.T.6.5.2014)

“... İl özel idaresi bulunmayan illerde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 12.maddesi kapsamında il özel idarelerince kullanılan haklar ve yetkiler, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığınca kullanılır ve yürütülür. Belediyelerce toplanan katkı payları defterdarlıklar bünyesinde açılan emanet hesaba aktarılır. Toplanan paranın % 20 lik kısmı Kültür ve Turizm Bakanlığının öncelik vereceği projelerde kullanılır.

Yılı içinde proje karşılığı tahsis edilmeyen miktar aynı amaçla kullanılmak üzere Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesine aktarılır. Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak görevi büyükşehir ilçe belediyelerine verilmektedir. Bu konularda ilçe belediyelerinin her türlü yardım talebi büyükşehir belediyelerince karşılanacaktır.

Büyükşehir ve ilçe belediyelerine tarım ve hayvancılığı desteklemek amacıyla her türlü faaliyet ve hizmette bulunabilme imkânı getirildi. Belediyelere mabetlere yardım yapma imkânı verildi. Belediyeler meclis kararıyla mabetlere içme ve kullanma suyunu ücretsiz veya indirimli verebilecektir.

Büyükşehirlerde yeni bir ilçe belediyesinin kurulabilmesi için asgari 50.000 olan nüfus kriteri, 20.000'e çekildi. Yeni bir ilçenin kurulabilmesi için ayrılan ilçenin nüfusu 100.000'den aşağı düşmemesi gerekir. Kamu yararına çalışan dernekler ile vergiden muafiyet tanınan vakıflar ve meslek odaları hariç, diğer dernek ve vakıflarla belediyelerin ortak proje gerçekleştirmesi mahalli en büyük mülki idare amirinin iznine tabi kılındı.

Dernekler Kanunu ve Mali Kontrol Kanunlarındaki dernek ve vakıflara belediyelerin yardım yapma yetkisi kaldırıldı. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri veya ilçe belediyelerinin kendi aralarında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilaf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya ve gerekli koordinasyonu sağlamaya yetkili kılındı.

Büyükşehir belediyeleri bazı görevlerini meclis kararıyla ilçe belediyelerine devredebilecek veya birlikte yapabilecektir: Terminal ve otopark, Mezarlık, Mezbaha, Temizlik hizmetleri, Adres ve numaralandırma. Köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerini ilçe merkezine bağlayan yolların yapım ve bakımı büyükşehir belediyesine verildi. Büyükşehirin sorumluluğundaki yolların temizliği ve karla mücadele büyükşehir belediyesine verildi. Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin Ulaşım Koordinasyon Merkezine üye olarak katılması düzenlendi.

İmar mevzuatı uyarınca ilçe belediyelerinin otoparkla ilgili olarak elde ettikleri gelirlerin, tahsil tarihinden itibaren kırkbeş gün içinde büyükşehir belediyesine aktarılması ve büyükşehir belediyelerince bu gelirlerin sadece otoparkların inşasında kullanılması düzenlendi. Belediyeler amatör spor kulüplerine aynı yardım yanında nakdi yardım da yapabilecektir. Bir önceki yıl GBVG'den aldığı payın binde 7 'sini geçemez. Belediyeler gençleri spora teşvik etmek amacıyla, spor malzemesi dağıtabilecektir.

Belediyeler, uluslararası müsabakalarda üstün başarı gösteren sporcuların yanında antrenörlerine ve uluslararası müsabakalarda başarı gösteren öğrencilere de ödül verebilecektir. İl özel idarelerinin tüzel kişiliğinin kaldırıldığı illerde, Maden Kanunu ile Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununa göre il özel idarelerine verilen yetki ve görevler valiliklerce yerine getirilecektir.

Elde edilen tüm gelirler genel bütçeye gelir kaydedilir. Kaydedilen bu gelir Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı (YİKOB) na ödenek olarak gönderilir.

Maden ve kaynağın bulunduğu yerleşim yerlerinin alt yapı hizmetlerinde kullanılır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelere kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açma zorunluluğu getirildi. Belediyelere baz istasyonlarına ücret karşılığında yer seçim belgesi düzenleme yetkisi verildi. Büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir. Belediyelerce yol harcamalarına katılma payının alınıp alınmayacağı hususu belediye meclisinin yetkisine bırakıldı. Ayrıca tarh edilmemiş yol harcamalarına katılma payının belediye meclis kararıyla alınamayabileceği düzenlendi. Valiler tarafından il genel meclisi toplantı gündemine önerilen hususların meclisin ilk toplantısında ele alınması sağlandı.

Özel idare genel sekreterinin encümenin doğal üyesi olması sağlandı. Encümenin seçilmiş ve atanmış üyelerinin sayısı ikiye azaltılarak encümen üye sayısı 11'den 7'ye düşürüldü. Devlet İhale Kanununa göre ihale komisyonu olarak eksiksiz toplanması gereken il encümeninin, salt çoğunlukla toplanıp salt çoğunlukla karar almasına imkan sağlandı. Vali gerek görmesi halinde diğer kurumlardan YİKOB'un ihtiyaç duyduğu memur, uzman ve sözleşmeli personeli kadro, yer ve unvanlarına bakmaksızın süresiz geçici görevlendirebilir.

İldeki kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmesi gereken hizmetlerin aksamasından dolayı, halkın sağlığı, huzuru ve esenliği ile kamu düzeni ve güvenliğinin olumsuz etkilendiği tespit edilmesi durumunda, Vali uygun bir süre vererek ilgili kurumdan bu hizmetin yerine getirilmesini ister. Bu süre içinde ilgili hizmet yerine getirilmezse Vali bu hizmeti ildeki başka bir kuruma yaptırabilir. Bu hizmetin bedeli ilgili kurumun pay ve ödeneğinden karşılanır.

3. MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ WEB SİTESİ

Bu çalışma için Muğla Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere Muğla'ya bağlı ilçe belediyeleri web siteleri, belediye idari yapılanması, sunulan hizmetler ve e-belediyecilik çalışmaları (bilgi alma, bilgi sorgulama ve online hizmetler) tarafımdan incelenmiştir.²⁰ İlgili belediyelerin, e-belediyecilik açısından durumu ele alınmış ve tanıtılmıştır.

İlçe belediyelerin e-belediyecilik hizmetleri açısından donanımlı, aktif ve güncel olan bir yapılanması vardır. İlçe belediyelerinin 6360 sayılı yasadan önce de, yine ilçe belediyeleri oldukları düşünülürse, söz konusu web siteleri çok önceden yapılmış ve güncel idi. Muğla Büyükşehir Belediyesi statüsü 6360 sayılı yasayla değişmesine paralel olarak, yeni bir yapılanma içindedir. Yine kısmen Menteşe, Kavaklıdere, Seydi Kemer gibi yeni belediyelerin de belediye web sitelerinin yapılanmasının sürdüğü görülmüştür.

Ayrıca turizm açısından da önemli olan kıyı belediyelerinin (Marmaris, Datça, Fethiye, Bodrum gibi) Türkçe yanında İngiltere, Hollanda, Finlandiya, Rusya, Almanya gibi ülkelerden gelen turistlere ya da yerleşik yabancılara yönelik yabancı dilde bilgiler sundukları da ifade edilmelidir.

Genel olarak ifade edilirse Muğla Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin web sitelerinde aşağıdaki bilgileri verilen bazı hizmetlerin olduğu belirtilebilir: “bilgi edinme, e-devlet, e-belediye, sanal tur, tanıtım filmi, haberler, canlı yayın, basın, çözüm masası, fotoğraf galerisi, il/ ilçenin haritası, borç ödeme, kurumsal, iletişim, şehir kameraları, nöbetçi eczane, bilgi hizmetleri, kent linkleri, projeler, cenaze hizmetleri, hizmet ve tesisler, dilek ve şikayetler, alışveriş, yemekler, tarihçe.”

Örneğin Bodrum belediyesinin web sitesinde *KADEM (Bodrum Belediyesi Kadın Danışma ve Eğitim Merkezi)* ve ücretsiz engelli servisleri, Milas Belediyesi'nin web sitesinde Milas'ın eski ve yeni görüntüleri, Fethiye Belediyesi'nin web sitesinde imar planı tadilat duyuruları ile e-rehber, Marmaris Belediyesi'nin web sitesinde “Deprem Felaketimiz Olmasın”, yerel tarih bülteni, su borcu ödeme, Marmaris tanıtım filmleri, Belediyespor gibi sayfaları vardır. Bu hizmetlerin bazıları Büyükşehir belediye yasası gereği ve görevleriyle ilgilidir. Bazıları ise özellikle “yönetişim” açısından yeni, belediyelerce önemsenen ve halkla ilişkilere (kamusal ilişkiler) önem vermenin bir gereği olan hizmetler olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte Muğla Büyükşehir Belediyesi web sitesi incelendiğinde; bazı eksiklikler olduğu, büyükşehir belediye yapılanmasının fiilen sürdüğü ve bu sürecin web yapılanmasına da yansdığı dikkati çekmektedir. Bazı bilgiler güncel değil iken, bazıları ise yapım aşaması ve eksiktir. Yani şu an site yeterli bilgi sunmamaktadır. Ayrıca Türkçe ve İngilizce dillerinde web sayfalarının düzenleneceği görülmektedir. Yine de sitesindeki bilgilerden yola çıkılarak Muğla Büyükşehir Belediyesi aşağıda e-belediyecilik yönüyle tanıtılmaya çalışılmıştır.²¹

Muğla Büyükşehir Belediyesi olarak misyonu henüz web sayfasında yazılmamıştır. Muğla belediyesi olduğu dönemde misyonu, “Başta 5393 sayılı Belediye Kanunu olmak üzere, mevzuatın öngördüğü görev, yetki ve sorumlulukları, belediye sınırları ve mücavir alan içerisinde çağdaş normlara uygun olarak, etkin ve verimli bir biçimde sunmak ve Muğla'nın geleneksel kimliğine sahip çıkarak, hemşerilerin ortak çıkarı, katılımcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerine uyarak hizmet vermek”tir. Muğla belediyesinin vizyonu ise “çalışanları ortak bir değer ve ortak hedefler etrafında kenetlenmiş, teknolojinin bütün olanaklarından yararlanabilen ve teknolojik gelişmelerin yanında yeni fikirlere de açık, şeffaf ve hesap verebilirliği esas edinmiş bir çalışma prensibine sahip olan, kentte yaşayan hemşerilerini birer çözüm ortağı olarak görüp, gelen eleştiri ve önerileri değerlendiren ve bunlardan sonuç çıkartabilen bir yönetim tarzıyla Muğla'ya, kültür, eğitim, ticaret, sanat ve turizmin merkezi haline getirip, “Egenin Aydınlik Yüzü Muğla” hedefini

²⁰ Bilgi için bkz; www.mugla.bel.tr; www.mentese.bel.tr; www.marmaris.bel.tr; www.fethiye.bel.tr; www.bodrum.bel.tr; www.datca.bel.tr; www.milas.bel.tr; www.dalaman.bel.tr; www.kemer.bel.tr; www.koycegiz.bel.tr; www.ortaca.bel.tr; www.ula.bel.tr(E.T.6.5.2014)

²¹ Bu bölüm için Muğla Büyükşehir Belediyesi web adresi taranmıştır. <http://www.mugla.bel.tr> (E.T.6.5.2014)

yakalamaktır.” olarak belirtilmiştir. Misyonuna bakılırsa, yeni kamu yönetimi yaklaşımıyla ilişkili kavramların işlendiği görülür. Küreselleşme ve yönetim açısından bu ilkeler günümüzde kamu yönetimi yapılanması ve uygulamalarında önemlidir. Yerel yönetim üzerine yeni yasal düzenlemelerde ve Kamu Mali Yönetimi ve Kontrolü Kanununda da ilgili ilkeler açıkça yer almıştır.

Muğla Büyükşehir Belediyesinin önümüzdeki sürede, halkın kararlara etkin katılımına önem vermesi; bilgi ve iletişim teknolojilerinden en üst düzeyde yararlanması, e-devlet yönetimi/e-belediyecilik uygulamalarını tam anlamıyla gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Türkiye’de esasen e-devlet uygulamaları açısından başarılı kurum örnekleri çoktur. Gelişmiş ülkelerin e-devlet kurumsal uygulamaları ve başarılı metropoliten belediye yönetimleri de bulunmaktadır. Önceki süreçten gelen 16 büyükşehir belediyesi, il yönetimleri ile bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kamu kurum ve kuruluşlar, e-devlet uygulamaları açısından model olarak alınabilir. Muğla Büyükşehir Belediyesi gibi, 2014 yılında büyükşehir belediyesi yönetimini fiilen başlatan diğer 13 belediyede de, başarılı kurum örnekleri model alınabilir.

Muğla Büyükşehir Belediyesinin temel değerleri ise, “*Yaratıcı ve yenilikçi olmak, kaynakları etkin ve verimli kullanmak, şeffaf, hesap verebilir ve eşitlikçi bir yönetim anlayışını benimsemek, insan odaklı ve hemşerilerin memnuniyetini esas alan bir hizmet sunmak, ekip ruhu ve takım çalışmasına önem vermek, sosyal belediyeciliği esas almak, halkın eleştirilerine saygılı olmak, kültürel ve doğal değerleri korumak, çevre korumaya önem vermek ve bunun için gereken koşullar oluşturmak, yenilenebilir enerji kaynaklarından, özellikle güneş enerjisinden en üst düzeyde yararlanmak, karar alma sürecine katılımı genişletmek, kentlilik bilinci ve hemşeri kültürü oluşmasına katkıda bulunmak, toplumsal dayanışmaya ve yardımlaşmayı özendirmek, kentleşmeyi planlı hale getirmek, kentin ekonomik yönden gelişmesi için kamu ve özel sektörün adımlarını desteklemek, yeni yatırımlarda kolaylaştırıcı olmak ile tarihi ve kültürel mirasa sahip çıkarak gelişmeyi sağlamak ve yeni projeler üretmek* şeklinde sıralanmıştır.

Fakat Muğla Büyükşehir Belediyesinin misyon, vizyon ve temel değerlerinin son güncellenmesi 22.5.2013’tür ve büyükşehir belediyesine özgü yeni bilgilerin konması beklenmektedir.

Muğla Belediyesinin tamamlanan projeleri ise;

-*Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından restore edilen hizmet binası,*

-*Gazi Mustafa Kemal Atatürk Kültür ve Kongre Merkezi: 600 kişilik ana salon, 133, 88, 55 kişilik 3 seminer salonu, 15 kurs odası, idari büro, internet salonu, kütüphanesi olan bina 2008’de hizmete girmiştir.*

-*Güneş Dost Proje: Muğla Belediyesi mezbaha tesisinde “Sonsuz Kaynağımız Güneş” Projesi adı altında kurmuş olduğu Güneş Enerji Santralı Türkiye’de lisanssız elektrik üretimi alanında, TEDAŞ tarafından kabulü yapıp devreye alınan ilk şebekeye bağlı fotovoltaik sistemdir.*

-*Atıksu Arıtma Tesisi: Muğla belediyesinin arıtılmış su ile park ve bahçelerin sulanması amaçlı çevreci bir çalışmasıdır. İnşaatı mekanik ve elektrik işleri Eylül 2011’de tamamlanmış ve 6.2.2012’de işletmeye alınmıştır. Atıksu Arıtma Tesisi, sahip olduğu teknolojiyle Türkiye’deki en modern 4 tesisten (İstanbul, Adana, G.Antep, Muğla) birisidir. Benzer teknolojiye sahip atık su arıtma tesisleri içinde en düşük maliyetle yaptırılan tesisi, ihtiyacı olan enerjinin %40’ını geri kazanım yoluyla elde ederek kendi ihtiyacı için kullanan, aynı atık su debisini artıran benzer tesislere göre %60 daha az alan işgal eden bir dizayna sahiptir. Biyolojik koku giderim ünitesine sahip olan tesis, herhangi bir olumsuz etkiye (koku, sinek vb.) neden olmayacaktır. Kontrolü PLC sistemi ile gerçekleştirilecek olan tesisin çalışması ve kontrolü ise SCADA sistemi ile tamamen otomatik olarak bilgisayardan takip edilecektir.*

Web sitesinde planlanan projeler konusunda bilgi yoktur. “*Günlük İş Programı Sayfası*”nda sadece Fen İşleri Müdürlüğü ile ilgili ve 18.3.2014 tarihli bir yazı vardır. Muğla WEB TV, diğer ismiyle Muğla Belediyesi, Belediye TV’nin ana sayfası, videolar ve iletişim kısımları yer almakta olup, renkli ve dinamik bir yapıdadır ve adeta belediyenin medyatik yüzüdür. Belediye TV, Muğla büyükşehir olmadan önce de yayını sürdürmekteydi. Muğla Büyükşehir Belediyesinin web adresinde ulaşım, Muğla’dan kareler, rehberler, 360 derece Muğla sayfaları vb. de vardır. Kültür ve Sanat (Kent Konseyi) ve Danışma Merkezi ile Kültür ve Tarihi (*yöresel tatlar, halk dansları, Yörük kültürü, göç, göç çiçeği, türküler, Muğla Tarihi, Muğla bacası*) üzerine bilgilerin yer aldığı sayfalara da gidilebilmektedir. Yayınlarımız kısmı henüz yapılanmasını tamamlamamıştır.

Dayanışma Merkeziyle ilgili olarak sitede, 2000 yılında Muğla Belediye Başkanının desteğiyle kurulduğu, amacının yardıma muhtaç ailelere ve öğrencilere destek olmak, halktan topladığı kullanılabilir

giysi, eşya, buzdolabı, koltuk takımı, mutfak malzemelerini ihtiyaç sahiplerine dağıtmak olduğu ve gelinlik, sünnet kıyafetleri ve abiye giysiler de sunulduğu ve bugüne kadar 15000 aileye her türlü yardım eli uzatıldığı bilgisi bulunmaktadır.

“*Muhtarlarımız*, stratejik plan, bilgi edinme, *iletişim*, *hemşeri albümü*, *Atatürk’ün Yaşamı*, flash haberler, *yararlı linkler*, *ilanlar*” gibi sayfalarının konulduğu ve yapılanmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca sitede, “*yönetmelikler*, *otobüs kalkış saatleri*, haberler, *üniversitede yaşam*, *Muğla’dan Haberdar Ol*, *Muğla Sinemaları*, sosyal medya, *meclis toplantısı canlı yayını*, *barınak*, *ilçe belediyelerimiz*, hava durumu, *yararlı linkler*, *terfiler*, *medya ve görseller*” ile ilgili bilgilerin ekleneceği söylenebilir. Muğla büyükşehir belediyesinin idari yapılanmasının devam ettiği, Muğla Belediyesi olduğu dönemden kalma eski bilgilerin bulunduğu ve e-belediyecilik yapılanması ve e-hizmetlerin işlevsel konuma getirilmesi açısından bir dizi çalışmaya ve süreye gereksinim olduğu söylenebilir.

Muğla Büyükşehir Belediyesinin yeni süreçte, ilçe belediyeleri ile tam bir koordinasyona (eşgüdüm) önem vererek, ölçek ekonomisinden yararlanarak, 6360 sayılı yasada belirtilen görev ve yetkileri gerçekleştirmek üzere görev yapması beklenmektedir. Kapanan İl Özel İdaresi, belde belediyeleri ile ilçe belediyelerinden personel, taşınır ve taşınmaz mallar, mali durum; yeni süreçte başta büyükşehir belediyesi olmak üzere Valilik vd. kamu kurum ve kuruluşlarına aktarılmıştır. 6360 sayılı yasada bu konuda açık hükümler zaten vardı. Ayrıca UKOME, AYKOME, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı gibi yeni yapılanmalar da söz konusu olacaktır.

Bu konularda süre kaybedilmemesi ve yerel yönetimlerde başarıları için Başkanlığın, alanında akademik/uzman ve deneyimli danışmanlara ihtiyacı olduğu belirtilmelidir. Ayrıca kentte ilçe belediyelerinin de, kent yönetimi, çevre yönetimi, yerel yönetimler, kentsel planlama, yönetişim, halkla ilişkiler, ulaşım vb. alanında önemli tecrübeleri olduğu, bu ilçelerden bilgi ve destek alınabileceği ifade edilebilir.

4. SORUNLAR, BEKLENTİLER VE MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Çalışmanın dördüncü bölümünde Muğla için önemli olan sağlıklı kentler, yaşam kalitesi, kentsel planlama, hava kirliliği, iletişim teknolojileri kullanımı ve gençliğin rolü, deprem ve su baskınları sorunsalı, ivme kazanmış olan konut sorunu, Menteşe’de şehir içi yollar başta olmak üzere altyapı konuları ele alınmaktadır.

4.1. SAĞLIKLI KENTLER ve YAŞAM KALİTESİ

Öncelikle Muğla Belediyesi Sağlıklı Kentler Birliği üyesidir. Kentleri daha sağlıklı bir geleceğe taşımak için çalışmalarını sürdüren Sağlıklı Kentler Birliği, “Kentleşme ve Kentlerde Yaşam” konusunu Bursa’da toplanmıştır. Bursa Valisi Ş.Harput, “*Tarihi ülkelerin kimliğini şehirler, şehirlerin kimliğini de yerel yönetimler belirliyor. Sahip olduğumuz sorumluluk bizi hem geçmişe hem geleceğe karşı ciddi olarak düşündürmeli. Nüfusun %85’lere yakınının kentlerde yaşadığı bugünlerde sağlıklı yaşam çok önem taşıyor. Bu sadece beden değil, ruh sağlığını ve güvenliğini de kapsıyor.*” Sağlıklı Kentler Birliği, birlik üyesi belediyeleri sağlıklı şehir için politika, plan ve stratejiler üretmede ve bunları uygulamaya koymada motive etmek, özendirmek amacıyla “Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Ödülü 2011”i vermiştir. Dünya Sağlık Örgütü Danışmanı ve Liverpool Belediyesi Eski Başkanı Ron Gould, “*Değişime ayak uydurmalıyız.*” derken, şehirleri 2020’de bekleyen en büyük tehlikenin obezite, diyabet, ruh sağlığı ve stres gibi sorunlar olacağını söylemiştir. Gould, “*Bence governance (yönetişim) teriminin anlaşılması, dili İngilizce olmayanlar için son derece zor. Yönetişim direk olarak merkezi otoritelerden gelen ve yerel yönetimlere inen bir süreci anlatıyor. Bizler bu şekilde çalışmaya son derece alışkınız.*” ve “*Dünya Sağlık Örgütü ise, governance kelimesini daha iyi karşılayacak bir terim üzerinde çalışıyor. 2020 sağlık politikasına yerel yönetimlerin en önemli katkısının ne olacağını düşünüyorsunuz? Yerelde karşı karşıya kaldığınız sorunları ölçebilmek ve bunları ulusal hükümetlere ulaştırabilmek. Birbirimizle konuşmak zorundayız. Bunu bir asansöre benzetebilirsiniz. Bilgiler bir yandan asansör gibi yukarıdan aşağıya akmalı ve diğer yandan da aşağıdan*

yukarıya akmalı. Bilgiyi bu şekilde paylaşmadan 2020 yılında yerimizde sayıyor olacağız.” demiştir.²² Gould burada yerel yönetimler açısından “yönetişim” kavramının rolüne dikkat çekmiştir.

Diğer yandan Fransız araştırmacılarının dünya çapında gerçekleştirdikleri bir görgül araştırma, görüşme yapılanların büyük çoğunluğunun güvenlik, sağlık, ulaşım, temizlik ve pahalılık gibi sorunları, yerleşim yerinin güzelliğinden ve çekiciliğinden çok daha önemli saydıklarını ortaya konmuştur. İstanbul’un kimi semtlerinde ve KKTC’nin Gazi Magosa kentinde yapılan araştırmalarda da benzer göstergelerden yararlanılmıştır. Yaşam kalitesi konusunun taşıdığı önem nedeniyledir ki Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi de, 2009’da AİHS.’ne sağlıklı çevre hakkı konulu bir protokol eklemiştir (Keleş, 2014: 59).

4.2. KENTSEL PLANLAMA

TODAİE Yerel Yönetimler Merkezi “Türkiye’de Yerinden Yönetimlerde Kentsel Dönüşüm Süreci Çalıştayı” “Nasıl Bir Kentsel Dönüşüm?” Sonuç Bildirgesi incelenmiş ve aşağıdaki maddeler Muğla Büyükşehir Belediyesi için önemli bulunmuştur:

“Ülke, bölge ve kent düzeyinde bütünsel planlama ile üst ölçekli planlardan alt ölçekli planlara doğru plan hiyerarşisinde entegrasyonun sağlandığı, kentsel dönüşüm proje alanında mekansal planların çok boyutlu ele alındığı, halkın beklentilerinin ön plana alındığı, kentsel peyzajın, kent silueti ve kent estetiğinin, kent ve bölgesel kimliğin korunduğu ve geliştirildiği, tarım alanları, ormanlar, meralar ve sulak alanlar, kıyılar, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin istisnasız korunduğu, kentsel dönüşüm alanlarının mevcut risklere göre önceliklendirildiği, riskli alanlar ve rezerv alanlarının her kat için ayrı ayrı belirlendiği, ekolojik değerlerin, ekolojik ayak izinin, küresel iklim değişikliklerinin ve meteorolojik afetlerin yapılan çalışmalarda öncelikli olarak dikkate alındığı bir planlama.”²³

4.3. HAVA KİRLİLİĞİ

2003-2004 yılı kış sezonu ortalama değerleri dikkate alınarak yapılan sınıflamaya göre Muğla, Adıyaman, Afyon, Ankara, Bursa, Balıkesir, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Konya gibi illerle birlikte hava kirliliğinin birinci derecede yoğun olduğu II.grup iller arasındadır (TC Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004).

Kentin üzerinde kış aylarında odun, kömür gibi katı yakıt kullanımından kaynaklanan bir gri bulut tabakası izlenmektedir. Özellikle akşamları is ve kömür dumanı kokusu da yoğunlaşmaktadır. Doğal gaz hatlarının döşenmesi için çalışmaların sürdüğü kentte, doğalgaza geçilmesi, hava kirliliğinin azaltılması adına çevreci ve ekonomik bir çalışmadır. Kıyı ilçelerinde ise kömür kullanımı yok denecek kadardır, alçak kırsal yörelerde odun, çalı vb., kentsel yerleşimlerde genelde klima kullanılmaktadır.

4. 4. İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ve GENÇLİK

Muğla ilinde sabit telefon aboneleri nüfusunun, toplam nüfusa oranı hem Türkiye, hem bölge ortalamasından yüksektir. %37.9 ile Muğla, Türkiye’de 7. sıradadır. Bununla birlikte Muğla halkının internet kullanımı, Türkiye ortalamasından yüksek ama gelişmiş ülkeler ve AB seviyesinin oldukça altındadır. Bölge nüfusunun %28’ini 19 yaş ve altı grup oluşturur. Genç neslin bilgiye erişimine ilişkin yapılacak yatırımlar önemlidir. Bireysel düzeyde gerçekleştirilecek bilinçlendirme faaliyetlerinin yanında, bölgedeki işletmelerin de bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı kapasiteleri artırılmalıdır.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde eğitim öğrenim görmekte olan gençlerin bu oranlarda ciddi payı olduğu düşünülmektedir.

²² Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, **Kentli Dergisi**, Yıl 1, Sayı 4, Bursa, Temmuz 2011, s..8, 9, 17-18. [skb_dergi_04_web.pdf](#) ; [bkz. www.skb.org.tr](#) (E.T.6.5.2014)

²³ TODAİE Yerel Yönetimler Merkezi , “Türkiye’de Yerinden Yönetimlerde Kentsel Dönüşüm Süreci Çalıştayı”, **Nasıl Bir Kentsel Dönüşüm? Sonuç Bildirgesi**, [www.yerelnet.org.tr/resimler/ekler/sonuc_bildirgesi.pdf](#) E.T.6.5.2014

4. 5. DEPREM ve SU BASKINLARI

Muğla ve yöresi de Aydın ve Denizli gibi depreme hassas bölgeler içindedir. Karaova-Milas, Muğla-Yatağan, Ula-Ören fay zonları aktif faylardır. Fethiye'nin doğusu, Ula-Köyceğiz-Marmaris arası, Milas'ın doğusu, Yatağan'ın doğusu ile batısı depremlerin çok olduğu tektonik çukurlar ve kırıklar dizisi üzerinde kalmaktadır. Muğla-Bodrum çizgisinin doğusu ile güneyinde kalan bölgenin büyük bölümü şiddetli sarsıntılar görülen 1.derece deprem kuşağındadır. Fethiye körfezi ise denizde oluşabilecek olası bir depremde tsunami riski taşımaktadır.²⁴

Muğla ilçelerinde su baskınları meydana gelmektedir. Bu afetlerde alt ve üst yapılar ile tarım alanları zarar görmektedir.

4.6. NÜFUS ARTIŞI ve GÖÇ

Muğla ilinde turizm sektörünün ön plana çıktığı ilçelerde, kentleşme oranları düşüktür. Doğal güzelliklerin çok yoğun olduğu kıyı yerleşimlerinde, geleneksel değerler ve doğal yaşam ortamları oluşturma gayesi öne çıkmaktadır. İlçelerde şehirleşme oranlarının düşüklüğü, kırsal alanların göçe yol açan itici güç olarak ortaya çıkmadığı ve kırsaldan kente çok yüksek bir nüfus hareketinin olmadığını göstergesidir. Bucak ve köylerde yaşayan nüfusun geçimini sağlayabildiği, kent merkezlerine göç etme gereği duymadığı düşünülmektedir. Türkiye genelinde kentleşme oranı 2012'de %77.28'dir. 2007-2012 yılları arasında Muğla-Merkez, Dalaman, Datça, Fethiye, Ortaca ilçelerinin köy ve belde nüfuslarında %5'in üzerinde düşüş gerçekleştiği görülmüştür. Kırsal alanlarda tarım dışı yatırımlar ve girişimcilik teşvik edilerek yeni iş alanları açılması ve aktif nüfusun yerinden olmadan istihdam edilmesi, işsizliğin önlenmesinin yanı sıra kırsal ekonominin gelişmesine katkı sağlayacaktır. Kente bölge içinden ve dışından göç eden bireylerin sosyal dışlanmışlıklarını önleyici ve sosyal entegrasyonunu artırıcı planlama ve faaliyetlere yer verilmelidir. Marmaris, Bodrum, Dalaman, Datça gibi turizm ilçelerinde erkek nüfusu kadın nüfusundan fazladır (GEKA, 2013).

Genelde arazileri olan insanlardır, tarım ve hayvancılık yapmaktalar ve yaşamlarını sürdürmeleri için ekonomik katkıya böylece ulaşmaktadırlar.

4. 7. KONUT SORUNU

Kente bakıldığında Muğla gecekondular sorunları yaşayan bir kent değildir. Genel olarak İzmir, Ankara, İstanbul'da olduğu gibi, geçmişinde kaçak yapı, gecekondulaşma, iç göç, kentleşme vb sorunlarla karşılaşmamıştır. Fakat üniversitenin personel ve öğrenci sayısı açısından büyümesiyle, yeni fakülte ve yükseköğretilerin açılmasıyla, son yıllarda kent merkezinde acil bir konut ihtiyacı vardır. Buna paralel bir konut inşaat sektörü de merkezde (Menteşe) gelişmektedir. Yapılar yasal konut standartlarına uygun ve apartman/ villa tipidir. Kent merkezi eski Muğla'da olup, yeni kentsel ve sektörel yerleşimler İzmir-Muğla-Antalya yolu boyunca kaymaktadır. Kentte yerli olduğu kadar, yabancı yatırım beklentisi de vardır.

Dünya kenti olarak bilinen New York, Londra, Frankfurt, Shanghai, Tokyo vb. kentler uzunca bir süreden beri, ulusal pazarlar arasındaki yakınlaşmayı ve eklemelenmeyi başarıyla sağlamıştır. Küreselleşmenin kentler arasındaki rekabeti artırarak, kentlere yeni ekonomik, siyasal ve kültürel roller yüklemesi sonucunda, gelişmekte olan ülkeler sanki zorunlu olarak dünya kenti gerçeği ile karşı karşıya kalmaktadır. Ülkemizde de Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI) ve Uluslararası Tahkim gibi tüzel engellerin kaldırılmasına çalışılmıştır. Anayasanın 12. (yargı yolu) ve 155. (Danıştay) maddelerinde 1999'da gerçekleştirilen değişikliklerle İstanbul'u dünya kenti yapmanın yolu açılmak istenmiştir (Keleş, 2014: 46-47). Fakat Muğla için, İstanbul'un dünya kentine dönüşmesi gibi bir beklenti yoktur.

²⁴ Denizli İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Kurum Görüşmesi, 2012; *Aydın-Muğla-Denizli Çevre Düzeni Planı Araştırma Raporu*, s.58, <http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf> (E.T.6.5.2014)

4. 8. ALTYAPI

Kanımca Muğla büyükşehir belediyesinin öncelikli hizmet konusu, altyapı yatırımları olmalıdır. Yollar çok yerde bozuktur, kışları araçlar ve insanlar için lakalar/çukurlar sinir bozucu olmaktadır. Bazı yerlerde yol çökmektedir. Kanalizasyon, otopark, atık toplama merkezleri konuları önemli sorunlar olmuştur.

DEĞERLENDİRMELER

15-20 yıl öncesi ile karşılaştığında ülkemizde belediyelerin web siteleri incelendiğinde; yeni yerel yönetim yasaları (5216, 5393, 6360 sayılı yasalar) sonrası görev ve yetkileri kadar, halka karşı sorumluluklarının da arttığı görülmektedir. Belediyelerin web siteleri artık, kurumun iç ve dış paydaşlarla iletişim noktasıdır. Kamusal ilişkiler ve iletişim, iki yönlü ve açıktır. Hemşerilerin günümüzde belediyelerin önemine daha çok inandıkları ve beklentilerinin arttığı söylenebilir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de belediyeler, yerel yönetimler içinde öne çıkmakta ve önemi, görev ve yetkileri ile etki bölgesi büyümektedir.

Asırlardır nice medeniyetlerin yerleşim yeri olmuş Muğla’nın, halen doğal güzellikleri ve doğal yaşam şartlarının dikkati çeker ölçüde sürdürülmüş olması, kanımca büyük bir şanstır. Dünyanın sekizinci harikası da denilen Gökova’ya inmenin de tek yolu olan Sakar Geçidi, hem yükseklik, hem iklim, hem de engebeli alan anlamında, kentin doğal olarak ikiye ayrıldığı sınır durumundadır. Sakar geçidinden iner inmez iklim, tamamen Akdeniz iklimine dönüşmektedir. Muğla merkez de Akdeniz dağ iklimi hissedilmektedir. Ayrıca Köyceğiz’den itibaren Muğla kenti Akdeniz Bölgesi siyasi sınırları içinde kalmaktadır. Ula-Köyceğiz sınırından yukarısı ise siyasi haritada Ege Bölgesinde yer almaktadır.

Muğla Mentеше (Merkez)’de bir havalimanına gereksinim olduğu, kıyı yerleşimleri arasında karşılıklı deniz ulaşım imkânlarının artırılması ve yat limanı işletmeciliği için mevcut olan cazip durumun değerlendirilmesi önemlidir. Bu konuda il ve ilçelerdeki Deniz Ticaret Odalarının ulaşım ve deniz ticareti konusundaki sorunlarının dinlenmesi ve birlikte çalışılması önerilir.

Muğla Büyükşehir Belediyesi yerel yönetimler alanında bir model olmak istiyorsa, “*yönetişim*”i öne çıkarmalıdır. Yani merkezden yerele, yerelden merkeze iletişim ağları açık tutulmalıdır. Yönetişim sürecinde, Muğla Büyükşehir Belediyesi, koordine eden ve uygulayan bir kamu yönetimi olmalıdır. STK’lar, vatandaşlar, özel sektör, gereğine göre uluslararası örgüt/kuruluşlar, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarını dış paydaşlar olarak etkin kılmalı, yani kararlara / yönetime katılımı ve yerel demokrasinin geliştirilmesini, şeffaflığı amaç edinmelidir.

Yeni süreçte Muğla Büyükşehir Belediyesi Yönetimine, Türkiye’de Kentleşme, Göç, Konut, Kentsel Dönüşüm, Yoksunluk ve Sosyal Dışlanma, Kültürel Miras Yönetimi, ÖÇKB Yönetimi, Çevre Yönetimi ve Politikası, Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar, Kamu Performans Yönetimi ve Denetimi, Stratejik Yönetim, Kamu Yönetiminde Denetim, Kamusal İlişkiler gibi kitapları ve diğer yayınları ve güncel gelişmeleri akademik bir isteklilikle takip etmeleri önerilir. Bu konuda Kamu Yönetimi Bölümünden akademik destek alınabilir.

Muğla büyükşehir belediyesinin hayvanların korunması çalışmaları ve kedi evleri, kuş yuvaları gibi faaliyetleri vardır ve gelecekte de hayvan hakları, fauna özellikle ormanlardaki yaban hayvanlarının neslinin devamlılığı konusunda ilgili aktörlerle işbirliği önemlidir. Sokak hayvanlarının belediye kontrolündeki barınaklarda bakımı, tedavisi ve sonrasında doğal ortamlarına bırakılması önemlidir. Marmaris gibi ilçelerde bahar ve yazları kıyılarda başıboş dolaşan ve turistlere/vatandaşlara yaklaşan kedi, köpekler bir problem haline almıştır. Belediyenin zabıta personeli, toplayıp ilgili yerlere götürdüklerini, ama hayvanların birkaç saat içinde yine kıyılara dönüp geldiklerini belirtmişlerdir. Burada bir kısır döngü vardır !

Muğla’da bazı belediye sınırlarında ise hoparlör ile “ilan” adıyla, kayıp eşya, park ihlali, vefat, vergi ödeme, kermes, seminer, kutlama vb. konularda duyurular yanında, belediye hizmetlerine ilişkin duyuruların yapıldığı belirtilmelidir. Bu halka yönelik hizmetleri(eski adıyla tellallık), belediyelerin halkla ilişkileri adına eski ama halen kabul gören bir uygulamadır.

Dalaman; Ortaca, Marmaris gibi kıyı yerleşimlerde bisiklet ve özellikle elektrikli motorla ulaşımı, halkın çok tercih ettiği görülür ve ucuz ve çevreci rolü de yadsınamaz. Kentte bisiklet turları kadar, Fethiye

yöresinde motor yarışları parkurları dikkati çekmekte olup, dağlık ve engebeli arazilerde motor yarışları özendirilebilir.

Büyükşehirin belediye hizmetlerinde etkinlik açısından, kentte enformasyon teknolojileri yanında coğrafi bilgi sistemlerinden azami ölçüde faydalanması önerilir. Bu amaçla ilgili teknolojik yapılanmanın gerçekleştirilmesi gereklidir (Özsalmanlı, 2013, Özsalmanlı, 2010).

Muğla Büyükşehir belediyesinin mevcut sorunları ile ilgili olarak, bu konuda yazılmış diğer çalışmalar da takip edilebilir (Özsalmanlı, 2002, 2010a, 2010b, 2013).

Kentsel sit alanları, tarihi yapılar, ÖÇKB'nde kalan alanlarda ilgili kurumlarla büyükşehir belediyesi birlikte çalışmalıdır. Amaç Muğla'yı merkezi-kıyı belediyeleri ile bir bütün halinde, tüm gelişme farklılıklarını ortadan kaldırmış, planlı ve modern büyükşehir görünümüne kavuşturmak olmalıdır. Bu çalışmada görüldüğü üzere büyükşehir belediyesi için anahtar kavram "yönetişim"dir.

KAYNAKLAR

ÇELİKAY, Ç. (2014). “Yeni Büyükşehir Yasası Perspektifinde 2014 Yerel Seçimleri”, Perspektif, SETAV, s.1-7; File.setav.org/files/Pdf/20140425200411_yeni_buyuksehir_yasasi_perspektifinde_2014_yerel_secimleri_pdf.pdf. (ET.6.5.2014)

Çevre ve Orman Bak. OCKB Başkanlığı İl Durum Raporu”,

http://www2.ormansu.gov.tr/COB/Files/durum_rapor/ockkb/oc (ET.6.5.2014)

<http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> (ET.6.5.2014)

GEKA (2013) “Güney Ege Bölgesi Sosyal Durum Raporu”, GEKA 2013. guney_ege_bolgesi_sosyal_durum_raporu.pdf,, (ET.6.5.2014)

Muğla Üniversitesi (2011) *Muğla Üniversitesi 2011 Yılı İdari Faaliyet Raporu* (Nisan 2012), sp.mu.edu.tr/belge/rapor_2011.pdf, (ET.6.5.2014)

“Menteşe, Muğla”, tr.wikipedia.org/wiki/Menteşe,_Muğla, (ET.6.5.2014)

MUTLUER, K., ÖNER, E. (2009) *Mahalli İdareler Maliyesi*, İstanbul Bilgi Ün. Yayınları, İstanbul, s.101-102.

KELEŞ, R.(2014) *100 soruda Türkiye’de Kentleşme, Konut ve Gecekondu*, Cem Yayınevi, İstanbul, s.59, 98-99.

RG: 6.12.2012, 28489 sayılı, 6360 sayılı 12.11.2012 tarihli 13 ilde büyükşehir belediyesi ve 26 ilçe kurulması ile bazı kanun ve KHK’larda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm> (13.12.2012) (ET.20.4.2014)

Muğla Belediye Başkanı Dr. Osman GÜRÜN’le yapılan bir Röportaj, İLLER ve BELEDİYELER DERGİSİ Ekim-Kasım 2012 / Sayı 774 775, s.17-18, www.tbb.gov.tr/download.php?dosya=storage/...yeni-buyuksehirlere.. (ET.6.5.2014)

GÜNGÖR, H., “Yeni Büyükşehir Yönetimi ve Geçiş Nedenleri” (Uzman Gözüyle), İLLER ve BELEDİYELER DERGİSİ Ekim-Kasım 2012 / Sayı 774 775, s.19-31, www.tbb.gov.tr/download.php?dosya=storage/...yeni-buyuksehirlere.., (ET.6.5.2014)

TC. İçişleri Bak. Mahalli İdareler Genel Müd., 6360 Sayılı On üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve KHK’larda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun , (ppt) sunumundan derlenmiştir. www.eyup.bel.tr/Files/teftis_kurulu_mudurlugu/slaytlar/6360_kanun.ppt (E.T.6.5.2014)

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği, Kentli Dergisi, Yıl 1, Sayı 4, Bursa, Temmuz 2011, s..8, 9, 17-18. [skb_dergi_04_web.pdf](http://www.skb.org.tr) ; bkz. www.skb.org.tr (E.T.6.5.2014)

TODAİE Yerel Yönetimler Merkezi , “Türkiye’de Yerinden Yönetimlerde Kentsel Dönüşüm Süreci Çalıştayı”, *Nasıl Bir Kentsel Dönüşüm?* Sonuç Bildirgesi, www.yerelnet.org.tr/resimler/ekler/sonuc_bildirgesi.pdf E.T.6.5.2014

TC. Çevre ve Orman Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, Hava Kirliliğinin Kontrolü Konulu 2004/4 sayılı 27.4.2004 tarihli Genelge, <http://faolex.fao.org/docs/pdf/tur43244.pdf> (E.T.6.5.2014)

Denizli İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü Kurum Görüşmesi, 2012; Aydın-Muğla-Denizli Çevre Düzeni Planı Araştırma Raporu, s.58, <http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf> (E.T.6.5.2014)

ÖZSALMANLI, A. (2013). “Kamu Yönetiminde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı”, Kamu Yönetimi, (Edt: Ahmet YATKIN, Nalan PEHLİVAN DEMİRAL), Lisans Yayıncılık, İstanbul 2013,s. 143-170

ÖZSALMANLI, A. (2010). “E-Devlet Yapılanma Politikaları Yönüyle Türkiye’de Yerel Yönetimler”, Kent ve Toplum Dergisi, Yıl 1, Sayı 1, Ankara, Ocak-Şubat 2010, Alter Yayıncılık, <http://kentvetoplum.net/Sayi1.php>

ÖZSALMANLI, A. (2002). “Bilgi Teknolojilerinin Türkiye’de Kamu Personel Yönetimi Üzerine Etkileri”, Danışman: Prof.Dr. Alpay ATAOL, DEÜ. SBE. Kamu Yönetimi ABD. Doktora Tezi, İzmir 2002

ÖZSALMANLI, A. (2010a). “Yeni Kamu Yönetimi Yaklaşımı Açısından Yerel Yönetimlerde Modernleşme Çabalarının Değerlendirilmesi”, IV. KAYSEM Bildirileri Kitabı, (Editör: Bekir Parlak), Dora Yayınları, Bursa 2010, ISBN:6054118711, s.239-259

ÖZSALMANLI A., ve PANK, Ç. (2013). “Muğla’da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme”, KAYSEM VIII, Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar Ulusal Sempozyumu, Mustafa Kemal Ün., Hatay, 11-12 Mayıs 2013.

ÖZSALMANLI, A. (2010b). “Kamu Yönetiminde Çatışma Yönetimi ve Liderliğin Önemi”, Prof.Dr.Sacit ADALI’ya Armağan, (Ed. Osman Nuri ÖZALP), ISBN978-975-368-330-2, İstanbul 2010, s.66-83.

YILDIZ, A.(1996) “Türkiye’nin Çevre Yönetimi ve Politikasında Özel Çevre Koruma Kurumu Kararlarının Rolü”, (Danışman: Prof. Dr. Zerrin Toprak KARAMAN), DEÜ. SBE. Kamu Yönetimi ABD. Yüksek Lisans Tezi, İzmir 1996

<http://www.muqlakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html>(ET.6.5.2014)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Mu%C4%9Fla'n%C4%B1n_il%C3%A7eleri(ET.6.5.2014)

<http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf>, s.7 (ET.6.5.2014)

<http://www.muqlakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html>’den derlenmiştir. (ET.6.5.2014)

<http://www.yenisehrim.com/sanaltur/mugla/muglabelediyesi/tr>(ET.6.5.2014)

<http://www.muqlakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> adresinden derlenmiştir.

<http://www.muqlakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> (ET.6.5.2014)

<http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf> (ET.6.5.2014)

<http://www.muqlakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html>(ET.6.5.2014)

www.muqla.bel.tr; www.mentese.bel.tr; www.marmaris.bel.tr; www.fethiye.bel.tr;

www.bodrum.bel.tr; www.datca.bel.tr; www.milas.bel.tr; www.dalaman.bel.tr; www.kemer.bel.tr;
www.koycegiz.bel.tr; www.ortaca.bel.tr, www.ula.bel.tr(E.T.6.5.2014)
<http://www.mugla.bel.tr> (E.T.6.5.2014)
<http://secim.haber7.com/2014/mugla>, (ET.6.5.2014)
<http://secimsonuclari2014.mynet.com/mugla-i48>;
<http://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye.php?belediyeid=127546>(ET.6.5.2014)
<http://www.muglakulturturizm.gov.tr/TR,73701/genel-bilgiler.html> (ET.6.5.2014)
<http://geka.org.tr/yukleme/dosya/26dece8ad3a960aa65c33c3d717fc57d.pdf> (ET.6.5.2014)